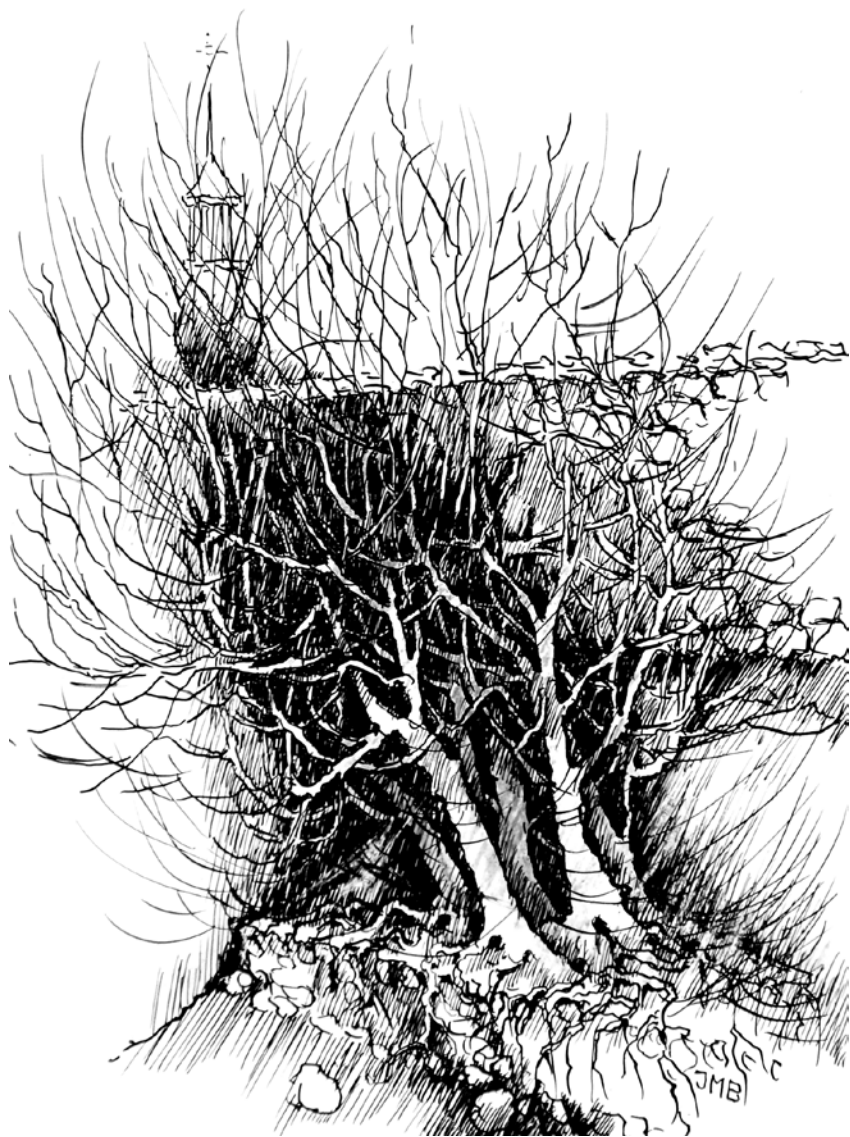

bulletin Střediska východočeských spisovatelů

číslo 54 ❖ ročník XIV ❖ 2018

Ilustrace: V. Smejkal – RAPSODIE

BLAHOPŘEJEME K JUBILEU ZDENKU JIRÁSKOVI

Zvykli jsme si, že poezie Zdenka Jiráska má daleko k truchlivosti, svárlivé zaujatosti nebo stereotypní popisnosti, je vtípná, dovádívá, sarkastická, někdy až rozverná. Leč pozor, za maskou básnického klauna se skrývá hledač hodnot, nesmlouvavé ostny, souvislá řada úsměvných pohlazení, soustavná snaha otvírat krajinu života slunci. Naprosto nepominutelné a pro účastníky nezapomenutelné jsou jeho slatiňanské literární akce.

FU

PÁDY

Ptáte se, proč jsem bez zubu?
Tak vězte, že skoro každý den
padám k nohám krásných žen
pokaždé však na hubu

MEMENTO

Půjdu dolů k jezeru
a pěkně se tam vytento
Na pláži si místo vyberu
a nechám tam své memento

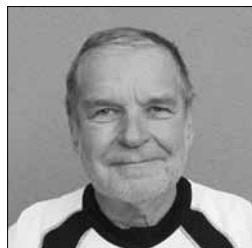
KDYŽ SE ZAMILUJE STARÝ MUŽ

Když se zamiluje starý muž
Přestanou ho bolet záda
Klouby vržou tak nějak tišeji
A srdce si vzpomene
že i prudké bušení může být příjemné
Když se zamiluje starý muž
častěji se holí
A zatahuje břicho
V kalném zraku se objeví jiskra
a do hlavy se derou verše
Jiné, než by se od starého muže čekaly

BLAHOPŘEJEME K JUBILEU JAROSLAVU JONÁŠOVI

Jaroslav Jonáš publikuje časopisecky v bulletinu Kruh a ve sbornících Střediska východočeských spisovatelů.

Jaroslav Jonáš

Jak jsem se nestal basistou

Již v dětství mi bylo umožněno přesvědčit se, jak mocnou zbraní může být hudba. Přesvědčoval jsem se o tom každou středu mezi čtvrtou a pátou hodinou odpolední v učebně lidové školy umění. Ta tenkrát sídlila v prvním patře měšťanského domu U zlatého beránka a chodilo se do ní po dřevěných schodech, jejichž vrzání vždy předcházelo mé podobně znějící hudební produkci.

Bylo až neuvěřitelné, s jakou strojovou pravidelností můj profesor houslí po zaslechnutí vrzajících schodů sahal po krabičce s prášky na uklidnění. Vždycky, když jsem vstupoval do učebny, stál u umývadla a se zakloněnou hlavou splachoval svůj příděl sedativ sklenkou vody. Než jsem vybalil hudební nástroj z pouzdra, nacpal si do uší vatové smotky a přemístil se do nejzazší části místnosti.

„Tak spust“, ozval se pak z šerého kouta ponurým hlasem.

Zatímco jsem ve snaze vyloudit melodické zvuky křečovitě třímал krk houslí, v určitých obavách jsem tušil, s jakou rozkoší by mi pedagog činil totéž. Ale jako správný profesionál se dokázal ovládnout a omezoval se pouze na úsečné opravování mých chyb, které občas doprovázel úderem do některé ze zažloutlých kláves černého erárního pianina. Tóny, tlumené silnou vrstvou notového materiálu na vrchní desce, doléhaly k mým uším jako přidušené nadávky. Ať jsem se snažil sebevíc, zachmuřená profesorova tvář se pokaždé vyjasnila až těsně před sedmnáctou hodinou, když jsem zaklapl nástroj do pouzdra a zbrcen potem pozpátku opouštěl učebnu.

Po několika letech tohoto nerovného souboje se události daly do pohybu. Profesor to déle nevydržel, v 16 hodin 28 minut se vymrštil z otáčecí pianové stoličky a skočil po mně. Než jsem stačil zaujmout obranný postoj, chytil mě za levou ruku a vyprostil housle z jejího sevření.

„Že jsem si toho nevěšiml dřív“, zvolal s nelíčeným nadšením. „Vždyť ty máš krásně velikou ruku! To je ruka jako stvořená pro violu! Ty jsi rozený violista!“

Byv převelen k profesorovi hry na violu, začal jsem dojíždět do hudebky, která sídlila v někdejším hotelu Bouček na někdejším Leninově náměstí. Viola, to jsou takové větší housle, má také čtyři struny a hraje se na ni rovněž smyčcem. Profesora hry na tento nástroj jsem týral necelý rok. Pak se ukázalo, že pro mou

krásně velkou ruku je i viola příliš malý nástroj, a byl jsem ujištěn, že jsem zrozen pro violoncello.

Violoncello, alias čelo, to je vlastně taková větší viola. Má také čtyři struny a smyčec, ale nedrží se pod bradou, nýbrž se opírá o zem a je za tím účelem opatřeno bodcem. Hraje se na ně vsedě. Alespoň nějaká změna k lepšímu, myslel jsem si. Ale jenom do té doby, než jsem se s nástrojem zvíci bečky poprvé pokusil vecpat do přeplněného prostředku hromadné dopravy. Nevecpal. Musel jsem tu bečku vláčet pěšky a na kýženou židli v někdejším hotelu Bouček na někdejším Leninově náměstí jsem klesl udýchán a vyčerpán se čtvrt hodinovým zpožděním. Při představě, že podobnou anabázi budu absolvovat týden co týden, se mi dělalo mdló. Naštěstí již velmi záhy vyšlo najevo, že ani tento nástroj, vzdor své poměrné mohutnosti, není pro moji krásně velkou ruku dostatečně rozměrný. Poměrně ochotně jsem se dal přesvědčit, že moje tělesné dispozice zcela jednoznačně hovoří pro kontrabas.

Kontrabas je takové o dost větší violoncello. Má také čtyři struny, smyčec a bodec. Ale hraje se na něj vestoje. Když jsem kontrabas, rozměry i vahou připomínající pramici, spatřil, zajásal jsem. Jednak proto, že basa se nepřeváží z hudebky domů a naopak, jednak proto, že jsem v ní rozpoznal ten pravý nástroj pro chlapa. Už jsem se v duchu viděl, jak mužně rozkročen tvrdím se svým nástrojem muziku, jak diktuji spoluhračům tempo a jak basovými figurami uvádím posluchače do tranzu... Ale osud mi tu radost nedopřál. Profesor hry na kontrabas velmi dobře věděl, že basa je největší smyčcový nástroj. Pochopil, že pro moji proslulou krásně velkou ruku nemá v záloze už nic, a raději podal výpověď.

(Z cyklu Stríčky mé hudební kariéry)

BLAHOPŘEJEME K JUBILEU MILOŠI VODIČKOVÍ

Miloš Vodička byl vždycky básník solitér. Zdánlivé samotářství a skrývaná plachost se v jeho verších snoubí s myšlenkovým bohatstvím a vznícenými subtilními představami. Přesto (nebo právě proto) dokázal na své básnické kovadlině vykovat vzácné květy. Jeho autentická poezie neustále objevovala čirý pramen hodnot, až s úpěnlivou naléhavostí dokázala vyjádřit základní životní postoje. Některé jeho sbírky se jistě zapsaly do paměti čtenářů. Za sebe volím Čarodejnice z Blois. Po mnoha básnických sbírkách bohaté obraznosti, jeho výraz nabývá stále více poloh výrazné předmětnosti, aby se vypsal ze zážitků doby, která silně a trvale poznamenala jeho tvorbu a život. (Wilsonova komora, 2007).

FU

X

Moře mě volá
pravil chlapec
sundáváje sandál
To říká děvče
když jí z hrstí
prchá písek
To tiše mluví
má ústa když
mezi zuby sůl
dětské slzy

X

Jeden s květinou a
druhý s hrstí trní
Ty dlouhé prsty
po nocích si pletou
z vlasů oprátku
A v pleti černých lun
tak mihotavě tančí
na hraně cizí bolesti
tvá tvář

(verše ze sbírky Svatba, na kterou tě nepozvali, Host, 1999)

BLAHOPŘEJEME K JUBILEU IVĚ TAJOVSKÉ

Literárním debutem spisovatelky Ivy Tajovské byl soubor novel Jepičí hvězdy (2006), dále následovaly romány Matky matek (2007), Pavučiny touhy (2009), povídkový soubor Jarmark obnažených duší (2010), novely Odkladiště náručí (2013) a Podlaha z trávy, strop z hvězd (2016). V letošním roce vydala: Odpust, že jsem se vrátil. Kdo tento román nečetl, přišel o velký zážitek. Ukázka je z románu, který by měl následovat.

MD

IVA TAJOVSKÁ

Polední tma nad městem

(ukázka z připravovaného románu Střed nekonečna je všude)

Spojené ruce ženy a dítěte se potí, přesto Soňa dívčinu ruku nepouští. Jen na chvíli uvolňuje stisk, aby popotáhla dceři plátěný čepeček chránící světlý obličej před ostrým sluncem. Ke kapli U Svaté Trojice to je slabá hodinka pomalé cesty. Vykračují si na západ od centra Pardubic, prozpěvují si a pak povídají.

I když oběma vyschlo v krku, Jiřinka si brebentí dál. Je plná toho, jak její panence ušije prababička Anna šatečky. Nemůže se dočkat, že pak její nejoblíbenější hračka bude vypadat jako princezna, protože sukénka bude z takového lehoučkého, průsvitného materiálu. A potom se rozpomene na to, jak se pradědeček Vojta s někým bavil o tom, že je to obvažový materiál z továrny v Heřmanovém

Městci, ale když se chtěla zeptat, co to je ten obvazový materiál, tak si dal prst na pusku a řekl, ať o tom raději nikde nemluví. Ale mamince to přece může říct.

Jiřinka rozumbraduje dál, vykračuje si, občas si poskóčí a tenké čůpky si hopsají kolem uší. Cestu zná, ale maminka jde moc pomalu, a tak se občas na chvíli musí zastavit a počkat na ni. Soňa je unavená, už nevnímá, o čem Jiřinka hovoří. Přikyvuje a myšlenkami je u své kapličky. Nemohla to být náhoda, když k ní před několika lety došli při procházce za město s Milošem a dcerkou. Připadalo jí to jako zvláštní znamení. Zlobila se, že u toho byl její muž. Na tom symbolickém místě, které v ní znovu rozbouřilo všechny detaily vryté v paměti, měla být jen ona. S Geogem. A dcerka. Ano. Ta ano.

V úžasu tenkrát hleděla na kapli U Svaté Trojice, tolik podobné té italské ne-daleko moře. Považovala to za prozřetelné řízení osudu. Jen kdyby tu nebyl její muž, všechno svou přítomností kazil. Nadšeně obíhal kapličku, důkladně si ji prohlížel, sypal z rukávu informace o její historii. Byl jí čím dál tím protivnějši, nebyla mu zvědavá na to, aby si na ní a Jiřince zkoušel, co bude vykládat, až sem přivede svoje žáky. Jak by to taky vypadalo, kdyby pan profesor dějepisu nebyl perfektně připravený, tím spíš u historické stavby kousek za jejich městem, která upadala do zapomnění. Vydržela ho poslouchat jen proto, že se jednalo o pro ni tak fascinující a symbolické místo. Stál před ní a dcerkou. Rozpovídal se o tom, že se toto místo dříve jmenovalo Přerovsko. Ale už řadu let se pro tuto čtvrt vžil název Svatá Trojice, jak jinak, než podle této kaple? A že tu původně byla kaple dřevěná i s léčivým pramenem a dokonce i s lázněmi. Z úst mu padaly letopočty, jména, slova a slova a čím déle hovořil, tím protivnější jí jeho poučování bylo. Myšlenky pospíchaly jinam.

„Zase mě neposloucháš,“ napomenul ji mírně Miloš a Jiřinka se mu pověsila na krk, jakoby matčinu nepozornost mohla napravit. A když chtěla vidět tu léčivou vodu, Miloš ožil, a snaživě začal procházet okolí, aby našel stopy po dávno vyschlém prameni.

Pak s překvapením hleděl na svoji ženu, která si zaujatě prohlížela stavbu, ruce sepejtané na prsou a v očích vlhkost. Na okamžik zadoufal, že je to jeho zásluha. Na jejich procházce a výlety se vždycky pečlivě připravoval, pokaždé se snažil najít nějaký poutavý cíl, který by jejich společné chvíle zpříjemnil a učinil zajímavé, ale jeho žena se obvykle tvářila znuděně. Zamračeně a až nesnesitelně pomalu kráčela vedle něj a pokud jí občas bylo do řeči, tak hovořila jen s dcerkou. Jejím nezájmu rozuměl o to méně, oč více jeho žáci stáli o jeho výklady i vyprávění a s ním rádi pátrali po tom, co v učebnicích nebylo.

Soňa byla vděčná za objev tohoto místa, ne svému muži, ale osudu, který ji, konečně po tolika protivenstvích nadělil smítko naděje. Místo, ve kterém se Georgeovi zase o krůček může přiblížit. Přicházela sem pravidelně v čase, aby se mýjela s těmi, kteří sem chodili na pouť nebo za Pánem Bohem.

Nutila se odmyslet si rafinérii Fanto Werke, jejíž komíny a trubky ohydně čněly do okolí na kraji města, jen kousek od kapličky, jejího posvátného místa. Časem přestala vnímat pokažený vzduch, který se k ní z továrny na výrobu syntetického benzínu a olejů dral přes náletové dřeviny a pnoucí se plané víno. Místo komínů si představila blankytnou oblohu s běloskvoucími mraky, pach benzínu, parafinu a asfaltu nahradila vůně divokých růží a tymiánu. Syčení trubek a páry vystřídalo vzdálené šumění moře. Pak byla tam. Daleko. S ním.

Dnes, přesně za dvě hodiny v poledne to bude sedm let. A sedm let a tři dny, kdy ho viděla naposledy. Tady v místě tajuplného příslibu s tisíckrát ohranými odlesky vzpomínek může prosit. Neví, koho. Kohokoliv, kdo dopustí jejich setkání. Čas nedokáže umlčet stesk ani touhu. A každý den bez něj je dalším dnem strádání. Dala by cokoli za to, aby se setkali. Aby věděla, že je v pořádku, že se má dobře, aby jí vysvětlil, co se stalo.

Jiřinka sleduje matku a napodobuje její pohyby. Spíná ručičky. „To udělal vítr?“ nevydrží se nezeptat, když si všimne nakloněného kamenného kříže na střeše. Rty matky se pohybují v podivné prosbě a neodpovídají.

„Mám žízeň,“ dívka vstává a smetává stébélka zasychající trávy z kolínek. Tělo její matky se rozpaluje, kůže je rozbolavělá a vzpomínka na jeho doteky ji ještě více drásá. Nebrání se tomu, fyzickou bolest přivolává a nabízí ji jako výkupné za jejich setkání.

Shledání. Návrat. Návrat k sobě navzdory nevyzpytatelnému řízení, které rozehrало krutou hru na schovávanou. Protože to, co s ním prožila, byť jen na několik letních dní, nebyla jen obyčejná náhoda. Bylo to nadpozemské setkání, které zákonitě musí mít pokračování. Jinak by nic nemělo smysl. Cítí to. Den ode dne, minutu od minuty silněji. Ví to.

Blíží se poledne. Ticho polozapomenutého místa na západní straně Pardubic, na kterém již dávno nevytéká léčivý pramen, a který nedaleká továrna sytí pachem benzínu, roztrfíší zvuk sirény. Jiřinka se přikrčí, ale Soňa ji konejšivě pohládí po hlavě.

„Neboj, další planý letecký poplach.“

Jiřinka kope odřenou sandálkou do zasychající trávy. Dívá se, jak se odmrštují hrudky hlíny, a na zemi zůstává maličký důlek. Ale i to ji za chvíli přestane bavit. Nudí se. Z její maminky se stala socha. Vůbec se nehýbe, jen pusa jí občas zacuká. Pořád kouká na kapličku a jí si nevšímá. Přitom má žízeň a chce se jí spát. I když si zvedá sukýnku a mává s ní, tak je jí pořád teplo. Kdyby tu byl alespoň ten pramen vody, jak o něm mluvil tatínek, tak by si v něm namočila ruce a vlásky.

Ten šeredný zvuk, který se sem nese, je protivný. Když jsou s tatínkem a takhle nějak podobně to kvílí, tak se jdou všichni schovat dolů do sklepa. Ale teď to houká jinak, chvíli tence a pak hned jinak, jako když se maminka hádá s tatínkem

nebo jako když pradědeček Vojta dělá legraci a na houslích jí ukazuje, jak se dají střídat vysoké a hluboké tóny.

„Jsme v bezpečí, neboj se, nic se nám nestane. Jdeme se schovat jen proto, že je to úřední nařízení,“ říká vždycy tatínek. Jenom si dole ve sklepě pokaždé chvíli posedí, maminka jí dá piškotek nebo nějakou mlsotu a pak, když ta siréna začne houkat jinak, tak můžou zase domů. Zaslechla, jak se maminka s tatínkem bavili o tom, že když to jednou v noci padalo, tak byla s holkou v Morašicích. Že alespoň nebudou mít noční běsy. Jenže neví, co padalo a co jsou to ty běsy. Ale asi to nebude nic hezkého, protože u toho šeptali, aby je neslyšela.

Zvuk zařezávající se do uší zvedá dívčinu hlavu vzhůru. „Maminko, podívej,“ ruka Jiřinky míří k nebi. „Jak se ty naše rybenky dostaly tak vysoko, až na oblohu?“ kroutí udiveně hlavou. „Nebo už vyšly stříbrny hvězdičky?“

Podivné, blížící se zvuky a hlas dcery vstupují do Sonina rozjímání a nemilosrdně ji táhnou z lahodnosti světa vonícího mořem a milovaným mužem do přítomnosti. Strnule hledí na oblohu. Zesilující se hukot motorů připomíná roj rozzlobených sršní. Zem se rozhoupala. Na zlomek vteřiny se Soňa vrací do svého pravého světa, sedí v loďce na břehu moře a čeká na Georgeho. Záblesky se střídají s ohlušujícími rány. Chce utíkat, ale nohy neposlouchají. Choulí se do klubíčka, hlavu tiskne mezi kolena, aby neslyšela. Vše kolem se chvěje. I její tělo.

Z nebe padají stovky teček. Po dopadu halí do hustého, černého kouře místo nedaleko dvou malých žen. Soňa se odváží podívat směrem k továrně. Slyší exploze, vidí dýmající černě, kterou se proplétají plameny. Ochutnávají komíny rozpačitě se tyčící nad počátkem zmaru. Horko, už i tak nesnesitelné, sálá do okolí. Z nebe padají další a další tečky a cestou k zemi nabývají obludné rozměry. Místa jejich dopadu se vzdalují od rafinérie. Míří na nádraží. Cukrovar. Lihovar. Domy. Letiště. Mučí sténající město.

Hmota se bortí. Prostor kolem kvílí a pláče. Vzduch se stává nedýchatelným. Slzy kreslí Jiřince světlé cestičky v uprášeném obličejí. Vyděšeně hledí na matku, která se klepe tak silně, až se její tvář rozostřuje. Neví, co má dělat. Obejme mámu, ráda by se schovala v jejím náručí, ale matčino chvění je tak silné, že se obě klepají stejně. Hluk, horko, výbuchy a nedýchatelno nabírají obludné rozměry. Lidství se začíná škvařit stejně tak jako parafín a olej v rafinérii bortící se před nevěřícíma očima ženy a dívenky.

Tříštivá detonace porcuje vzduch. Zem se houpá a ne a ne přestat. V těle děvčátka exploduje pud sebezáchovy. Chytá za ruku matku připomínající hračku, ve které se zasekl natahovací strojek. Vleče ji za sebou. Tuší, že by se měly dostat k prvním domům Svítkova, tam, kde jsou lidé. Prodírají se kopřivami a šlahouny planého vína, které obrůstají chátající kapličku. Žena a dívenka si vyměňují role. Jiřinka se snaží k matce mluvit konejšivý hlasem, tak, jak to slyšívá u tatínka, když se matka zlobí nebo je rozrušená. Musí křičet, aby ji bylo slyšet. V krku jí

pálí, plíce drásá kouř, přesto se jí daří matku donutit k pohybu a vést směrem od žáru. Rozezní se nové údery. Následující tlaková vlna odhazuje dvě drobná těla a nechává je měkce dopadnout do rigolu na kraji lesa vystlaného listím a mechem.

Hluk utichá. Nejdříve všechno zrudne, na okamžik zčerná a pak se kolem Soni rozlije konejšivý opar. Vše mizí. Jako když spánek obejme unavené tělo. Ale jen na laskavý okamžik. Než se přibelhá černá můra. Zarývá do Soni krvavé hnáty, aby ji probudila a donutila zvednout hlavu. Zahlédne z povzdálí „svou“ kapličku, za níž tančí plameny a temný dým se vpíjí do černající oblohy. Nepochopitelný obraz připomínající znetvořené kulisy zpackaného divadelního představení. A než zděšení a údiv dovolí její hlavě klesnout do rozpálené země, zahlédne zvětšující se předmět, který se oddělil od stovek dalších. Dopadá na kapli. Už beztak stářím skloněný kříž zaúpěl. Zachrptěl tesknou píseň a pak se rezignovaně sesunul k zemi.

O několik minut později oblohou prolétlo nové kovové hejno a v dálce nad letištěm a závodistěm porodilo další tuny bomb. Sonina ruka zašátrala kolem sebe. Nahmatala cůpky a pak rozpálené, chvějící se tělíčko. Křeč povolila. Loučící se torza síly si to na poslední chvíli rozmyslela a dovolila jí přitáhnout dcerku pod sebe a zkopírovat její tělo svým.

(Z volného pokračování předcházející knihy „Odpusť, že jsem se vrátil“)

LITERÁRNÍ ČÁST

ŠTĚPÁNKA SAADOUNI

CIZÍ ŽIVOT

Stačilo vzít za nit a zatáhnout.

Ve švu polštáře se objevila díra. Ven se vyvalila hmota, která připomínala houbov, stejně tak páchla. Napadlo ji, že by měla díru ucpat. Chlebiček s lososovou pomazánkou měl stejnou barvu jako polštář z obchodu, kde jeden polštář stojí málem tolik co jinde celá postel. Když zjistila, že si jí nikdo nevšimá, rozpáraný polštář s nacpaným chlebičkem odložila a sáhla po dalším. A opět stačilo jen strčit prst do švu, trochu škubnout a vzít za nit. Vzala si z tácu další chlebiček s lososem, zmačkala ho do kuličky a nacpala do polštáře. Hotovo, čistá práce.

Na křesle někdo zapomněl kabát. Červené paletu s kožíškem. Nádhera. Nedávno si ho prohlížela za výkladem v butiku na náměstí. Ani pět platů by nestačilo. S chutí si zapálila cigaretu. Občas se přece stane, že potřebujete odklepnout popel a upadne oharek. Na kabátě se objevila tmavá skvrna. Se zájmem pozorovala flek. Za chvíli se pod ním objevila díra. Nesmí to přehnat. Kdyby kabát doutnal, začalo by to páchnout a někdo by si toho mohl všimnout. V ruce jí zbyla polovina

cigarety. Znovu si zapálila a s požítkem vtáhla kouř. Teď se soustředila na to, co Hanka vpředu u stolu povídá. Hanka byla na dovolené na Bali. Projížděla se na loďce po řece a domorodý průvodce po ní vrhal žádostivé pohledy.

Hanka má silný pas, široká záda, pleť bledou a pihovatou. Na odhalených ramenou se jí sráží pot. Hanka se potí jako čuně. Hedvábná halenka barevná jako paví ocas. Přivezla si ji z dovolené. Hanka si zásadně kupuje oblečení v menší velikosti. Případá si štíhlejší. Pod halenkou se rýsuje podprsenka zaříznutá do masa. Látka na zádech napjatá k prasknutí. A ze švu čouhá dlouhá nit. V Asii to s kvalitou šití nepřehánějí. Stačilo by zatáhnout a bude po parádě. Hanka zrovna přešla od přírodních krás ostrova k chudobě domorodců a bídě třetího světa vůbec. Předloni byla v Indii. Rybáři, pouliční prodáváči, nádeníci, děti s očima jako talíře, ženské s obličejem Madony. Jsou hubení, bydlí ve slumech, ale srdce mají ze zlata. Vlastně jsou podle Hanky prý v té bídě spokojení. Upřímní jako děti. Kdo, sakra, může být spokojený v bídě?

„S dovo, prošla bych.“

„Kam jdeš,“ zeptal se Zdeněk. Byl mrzutý, že ruší vyprávění o Bali, kde s Hankou nebyl a teď mu vrtalo hlavou, kdo tam s Hankou jel. Byla tam sama nebo ne? „Kam jdete,“ zeptal se vyzábělý chlapík s náušnicí v uchu, který o sobě tvrdil, že je režisér, ale zatím nic nenatočil. Čeká prý na inspiraci a prachy. Co chvíli se někdo z téhle společnosti vytrácel do chodby a ostatní ani nenapadlo se jich ptát.

„Kam bych šla, na hajzlík, jdu se vycvrknout.“

Bavilo ji tuhle podivnou sešlost šokovat. Dvě slečny v kostýmku od Bosse se hihňaly a Hanka se zamračila. „Vypínač je na chodbě vlevo.“

Byla u Hanky už šestkrát. Věděla, kde je na chodbě vypínač. Ale Hanka má ve zvyku poučovat. Neustále zdůrazňuje, že sama řídí celou firmu. Proto si myslí, že má patent na rozum. Koupelna velká jako obývací. Všechno nablýskané a voňavé. Na polici řada lahvíček a krémů, co kus to světová značka. Hanka si to může dovolit. Je sama a skutečně dobře vydělává. Odhodila zbytek nedokouřené cigarety do umyvadla. Ale on nezmysel. Papír se roztrhl, tabák se rozmazal po umyvadle a filtr ucpal odtok. Nezbylo, než vybírat tabák kousek po kousku z umyvadla rukama mastnýma od chlebičků. Aby se odškodnila, sáhla po nejbližší lahvičce drahé kolínské a nalila si plnou dlaň. Okamžitě ji napadlo, že to Hanka určitě pozná. A koho bude podezírat? No toho, kdo dřepí ve společnosti jako blbec k večeri. Otevřela kohoutek a do poloprázdné lahvičky kolínské natočila vodu.

„Tak teď se pozná, kamarádko, jaký máš čuch.“ Před chvílí byl v koupelně Zdeněk. Zůstal po něm oděr z těch zvláštních cigaret, co kouří. Směs skořice a hřebíčku. Představa Zdeněka v koupelně ji na chvíli vyvedla z míry. Mezitím tam v obývací si o ní povídají. Ať si myslí, co chtějí. S Hankou byly kamarádky od školy. Spolu šly na gymnázium. Hanka byla ta horší. Na vysokou nemohla pomyslet. Seděla v pekárně v kanceláři a po revoluci u táty ve firmě. Pravda je, že

ještě na základní škole léta nikdo netušil, že Hanka nějakého tátu má. Říkalo se o něm, že sedí na hodně dlouho. Prý v tom byly i valuty. Ale po revoluci stál ve městě Hančin táta jako první na tribuně, stěžoval si na komunistickou perzekuci a těšil se, jak si potřese rukou s Havlem. Tak to byly asi pomluvy. Tehdy se ona chystala na univerzitu, první vysokoškolačka v rodině. Táta se dmul pýchou. Sám to dotáhl jen na bezvýznamného úředníka na radnici. Měl smůlu, nebyl ve straně. Pak se všechno zamotalo. Táta žloutl v obličejí, ztrácel se před očima. Do důchodu šel předčasně, nová doba chce nové lidi. Ne staré bolševické struktury, které mají drzost říkat nahlas, že by se neměly rušit městské jesle, protože je mámy budou ještě potřebovat. Co na tom, že si v těch bývalých jeslích za pár měsíců starostova manželka otevřela fitcentrum? Na pohřbu nebyl z bývalých kolegů skoro nikdo, zima, přšelo a máma prohlásila už v obřadní síni: „Táta tady už není a já už tě na těch věčných študiích držet nebudu, já, děvenko nekradu, koukej jít dělat.“ Máme stačil život za pokladnou v samoobsluze. Kdyby bylo po jejím, holka by neměla ani maturitu. Holka se má hlavně dobře a včas vdát. Pak už jen kolej, pár levných podnájmů a brigády. S tátou zmizela i naděje na slušné místo možná někde na úřadě, kde se nemusí dřít. Co s filozofickou fakultou? Nová doba nechce měkké, mudrující humanisty, ale tvrdé kapitalisty co jsou flexibilní a mají tah na branku. Místo stranické knížky známosti. Copak to není zábava, být nezaměstnaný? Nic nedělat, psát žádosti na místa, kde o vás nestojí a chodit k pohovorům kde se o vítězi ví už předem? Na ubytovně se o kuchyň dělí Rumunka s Ukrajinkou, venku ve městě děti místo doučování zajímá spíš počítač a mobil. A tak se potkaly.

Neviděly se tolik let, ale poznaly se. Hanka měla na sobě drahou teplákovou soupravu a byla nenalíčená. Asi bydlí někde nedaleko. Šla si pro cigarety. Byt přepychově zařízený, byt sebevědomé slečny, ale všude je znát dotyk mužské ruky. Dva polštáře v ložnici, dva kartáčky v koupelně. Vzpomínky jsou nevyčerpatelné téma, jen do chvíle kdy se začnete ptát.

„Co děláš?“

„Nic. Jsem nezaměstnaná.“

„Nezaměstnaná s vysokou školou?“

Copak Hanka ví, že v tomhle městě je spousta lidí o které nikdo nestojí. Lidí, co budou celý život dělat něco jiného, než chtěli, protože neměli ty správné známosti a lidí, co naopak známé měli, a tak po nich diplom z vysoké školy nikdo nechce? Že ani to nejlepší vysvědčení není někdy k ničemu? Tam, kde Hanka žije, se odchází ze zaměstnání jen proto, abyste přijali lepší. Přestává se podnikat, aby se začalo znova a výnosněji. Přátelství vychládá, když si dva přestanou být rovni. A pak se kamarádka bez práce objeví u Hanky ve firmě. Není to vlastně její firma, patří tatínkovi, co zase zmizel, někam na ostrov v Karibiku. Mluví se o divných fondech a stovkách okradených, ale to jsou asi zas jen pomluvy. Hanka nosí kostýmek

na míru a bílou halenku. Co chce ta druhá? V bundě ze sekáče. Žebrat o místo? Personál se za dveřmi prohýbá smíchy, když vidí, že ta socka šéfce tyká. Hanka se pod drahým kostýmekem potí. Copak může zaměstnat někoho, kdo vypadá jak bezdomovec, chlubit se studiem humanitních věd a dobře ví, že si Hanka nechává říkat, paní inženýrko, a přitom dokončila gymnázium s odřenýma ušima? A pak další návštěva přímo v bytě. Velká šéfka má společnost. Drahé kostýmy, drahé voňavky, obtížná kamarádka zase ty hadry ze sekáče o dvě čísla větší.

„Kde se tady bereš?“

„Šla jsem zrovna kolem.“

Co se na to dá říkat? To je moje kamarádka ze školy? Neviděly jsme se léta, tak si na ni zvyknete? I když vypadá jak hastroš a mluví jak čtvrtá cenová? Dělá to schválně? To neštěstí klidně dřepí v koutě a s ironickým výrazem pozoruje společnost před sebou jako v kině z poslední řady. Potřebuješ peníze? Za kolik se člověk může zbavit nepříjemností? Za stovku? Za dvě? Jenže jak se zbavit někoho, kdo od vás nic nechce? Návštěvy trvají dál. Zrovna v sobotu, kdy se u Hanky v bytě schází tak luxusní společnost. Posměšné výrazy hostů mluví za všechno. Naše figurka je tady. Nezvaná, nežádaná, nemluví a kouká. Jenže tím roztrženým polštářem a propáleným kabátem se něco změnilo. V koupelně na zrcadle se sráží pára. A celá ta luxusní koupelna patří Hance, která prolezla školu s odřenýma ušima. Kde se stala chyba? Copak všichni nemají stejně šance? Vždyť ten Hančin život mohl být její. Spíš měl být. Cizí život. Copak nestačí, dobře se učit? Proč táta neměl rozum a nevlepil jí pár pohlavků, když doma prohlásila, že chce studovat filozofii? Proč ne ekonomii? A pomohlo by to? Někdo se zkrátka neuměl narodit. Hned ve dveřích poznala, že se mluvilo o ní. Hovor, který slyšela až do koupelny, najednou ztichnul. Roztrhaných polštářů a propáleného kabátu si ještě nikdo nevšiml. „Poslyš, říká Hanka, a dává si záležet, aby to bylo hodně nahlas. „Tady v nakladatelství u Roberta se uvolnilo místo, nástupní plat nic moc, ale když to zvládneš? Školu na to máš.“

V té chvíli ji přemohla chuť Hanku usadit, slečnu, co sama řídí celou firmu „Já už místo nepotřebuju, mám už práci u poslance Bašty. Tisková mluvčí.“ Povedlo se, Hanka lapá po dechu. U TOHO Bašty? Ano u Bašty, co míří rovnou do Bruselu. Jak se ti to povedlo? Ale to víš, člověk musí být trochu drzý, napsala jsem mu a vyšlo to, líbilo se mu, že nejsem tuctovka, za týden odjíždím do Bruselu.

Všimla si, jak ztuhlí. V Bruselu? Oni tomu snad věří. Tak v Bruselu není třeba diskutovat o platech. Do Bruselu by každý z nich šel třeba pěšky, kdyby to šlo. Pak si s požitkem zapálila cigaretu a začala líčit, co bude v Bruselu dělat a že musí nejdřív nakoupit, změnit šatník... Všichni poslouchali i Zdeněk. Teď by stačilo kývnout a běžel by za ní jako pejsek. Ten je přímo zamilovaný do luxusu a udělal by proto všechno. Jednou to dotáhne daleko, na gigola z povolání. Stačí tahle chvílka. Jen sedět a vychutnávat vlastní slova. Je to její labutí píseň. Už sem

nikdy nepřijde. Ano, už sem nikdy nepřijde. Raději zmizí někde v ulicích. Stačí okamžik, jen chvíle, kdy se Hanka otočí, ze švu na halence jí pořád visí dlouhá nit. Stačí zatáhnout a bude po parádě.

- A tak zatáhne.

MILAN DRAHOŠ

Přelud

Na nádraží už čekal vlak.
Já nastoupil,
a v kupé pak
jsem spatřil dívku.

Jak rudé máky ústa má,
ta dívka krásná, tajemná.
Oči modré pomněnky
křížek jí září z halenky.

Jen tak se po mě ohlídla,
pak schoulila se pod křídla.
Vlasy, zralé obilí
zakryly tvář jí na chvíli.

Já řekl jenom dobrý den,
máte tu volno, „nesměle“
a ona na to, ano je
a usmála se vesele.

Neměla hvězdu na čele
a její táta nebyl král,
měla jen džíny sepraný,
ale ten úsměv její hřál.
Aniž by o tom věděla,
ten úsměv to byl anděla.
Nad kolébkou tenkrát stál,
do vínku jí svůj úsměv dal.

Vlak uháněl, už nebylo nic
od Prahy až do Pardubic.
Když na peróně jsem stál,
ten její úsměv stále hřál.

JIRÍ LOJÍN

PSI

„Bacha. Bacha!“

Pustil pedál plynu. Zaváhal. Noha automaticky zamířila k brzdě, pak zase zpátky k plynu a znovu k brzdě. Na silnici se něco pohybovalo.

„To je ... kůň!“ vyhrkla žena.

Zpomalil ještě víc. Zvíře se podivně klátilo a potřásalo hlavou. Z huby mu cosi viselo, z dálky podobné čáru pomačkaného hnědého papíru. Nechápal. Pomalu, bez plynu se blížil, najednou si uvědomil, co vidí.

„Pes!“

„Počkej, to je přece ten vlkodav... a tam druhý.“

Opatrně projížděl okolo parku vlkodavů. To, co považoval za hnědý papír, byla mrtvá slepice. Bezmocně visela z tlamy psa. Nesl si ji s hrdě vztyčenou hlavou. Když projížděli těsně okolo něj, pes slepici zatřepal a na silnici se snesla hrstka peří. Utekli? Občas viděl, jak je po vesnici vede drobná dívka, nebo vedli oni ji? Holka se asi chtěla chlubit nezvyklými a drahými psy, líbilo se jí, jak úžasně kontrastovali s její útlou postavou.

„Nezavoláme někoho?“ podívala se na něj žena.

Mávl rukou. Nechtěl se zdržovat.

„Koho bys volala? Však si je holka najde. Ty nikdo nepřehlédne,“ usmál se sám svému vtipu.

Položil jí ruku na koleno, opřel se pohodlně do sedadla a přidal znovu plyn. Na okamžik se cítil uvolněně. Naučil se užívat i ty krátké chvilky, kdy byl se ženou sám. Bylo úplně lhostejné, že jedou jen nakoupit do supermarketu ve městě. Nikdy by nahlas nepřiznal, že je rád, že dceru nechali doma.

„Děti ve tvém věku už zůstávají samy doma. Jedeme jen na chvilku. Nakoupíme a hned jsme zpátky!“ zkusil ji přesvědčit.

„Když jsem byl starý jako ty, zůstával jsem sám doma strašně rád.“

Nevypadalo to, že by mu příliš věřila, a on to nechtěl rozebírat. Zůstával sám, ale v paneláku plném lidí. V bytě nebyla tmavá zákoutí, vrzající schody a věčně praskající dřevěná podlaha. Jen tři pokoje a předsíň, kde se jeden druhému nevyhnul. Ve městě tak bydlela většina lidí. Když před léty se ženou vybírali dům, zalíbilo se jim stavení na konci vesnice. K nejbližším sousedům nebylo daleko, ale hluk od nich nedoléhá. Tenké stěny panelového domu a veselí sousedé v něm vypěstovali fobii.

Sama doma se bála. Pustila si televizi a přepínala z jednoho programu na druhý. Chtěla jen, aby se vrátili rodiče. Měla pocit, jako kdyby to byla nějaká zkouška. Bylo jí do breku, když jí otec říkal, že tu má zůstat, ale snažila se svůj strach nedávat najevo. Něco zapraskalo. Lekla se. Znovu sáhla po ovladači a přidala hlasitost. Nechtěla slyšet žádné divné zvuky. Dům jich byl plný. Když usínala ve svém pokoji v podkroví, poslouchala a bála se. Občas se ozvalo ostré prasknutí, táta říkal, že to dělá dřevěná podlaha. Měl pak dlouhou nudnou přednášku, zaplétal do ní spoustu nesrozumitelných slov. Měla strach se ho na cokoliv zeptat, rád vysvětloval a dokázal mluvit donekonečna.

Někdy v noci se za sádkartonelem ozývalo škrábání malých drápků. Rodiče se smáli, jsou to prý ptáci. Hnízdí pod střešou. V noci se občas pohnou, snad mají zlé sny. Ona ale věděla, že to ptáci být nemohou. V duchu viděla veliké krysy, které se snaží dostat k ní do pokoje. Co se stane, až se jim to povede? Velká krysa jí přeběhne přes obličej, pak se zastaví, černá očka zvědavě zamrkají a vyhlédnou si to nejchutnější sousto na její tváři...

Vzala si deku, lehla na gauč a přikryla se. I hlavu. Pod dekou se cítila v teple a bezpečí. Ale ne úplně. Venku se rozštěkali psi. Slyšela je přes deku i přes televizi se zvukem puštěným téměř naplno. Psi štěkali často. Bydleli sice na kraji vesnice, ale když se dali do štěkání, přidal se k nim i jejich pes. Ale tohle štěkání nebylo úplně obvyklé. Nevěděla to jistě, ale vycítila v něm tóny, které předtím nikdy neslyšela. Snad hysterii, nebo to bylo ohlašování blížícího se nebezpečí? Jsou zamknuté dveře?

„Ten vlkodav, to je krásný pes,“ prohodil jen proto, aby v autě nebylo takové ticho. Žena přikývla. Evidentně byla myšlenkami kdovídkde. Možná také myslela na vlkodavy, nebo spíše na slepici, kterou si jeden z nich nesl v tlamě. Jejich pes, to byla taková pestrá pouliční směska. Často prohlašoval, že čistokrevné zvíře se často porouchá a opravy stojí spousty peněz. Dobře věděl, že je to jen póza. Velcí psi se mu líbili, ale ne tolik, aby chtěl nějakého vlastnit. Vyhovovalo mu, že si žena našla nějakého v útulku, mohl se pak tvářit, že udělal dobrý skutek. Fenka Lucy byla vděčná, brzy si zvykla, i když už byla trochu starší. Nejprve si s překvapením uvědomoval, že v něm občas zatrne – nebyl si úplně jistý, jak bude reagovat na jeho pohyby. Pes byl pro něj nerovný partner a musel si na něj dlouho zvykat. Dcera a žena takové pochybnosti neměly, jejich vztah k Lucy byl hned spontánní a bez respektu.

Z úvah ho vyrušilo zazvonění mobilu. Podíval se na displej, jen na okamžik, nemohl spustit oči ze silnice. Neměl ve zvyku telefonovat při řízení. Na displeji blikalo jméno dcery. Beze slova podal mobil ženě.

„Slyšíš mě?“

Chvilí poslouchala, pak opakovala už zvýšeným hlasem:

„No tak, slyšíš mě?“

Najednou byla téměř na hranici hysterie. Křičela.

Snažil se udržet pozornost u řízení. Nemohl nikde zastavit. Kolona aut ho neúprosně svírala mezi sebou a nutila ho jet pořád dále.

„Co se děje?“

„Nevím, neozývá se, je tam jen nějaký kravál... a teď se to přerušilo!“

„Zavolej jí zpátky.“

Věděl, že to byla zbytečná poznámka, která ji jen ještě více podráždila. Už zpět volala.

„Nebere to!“

V jejím hlase zaznívala nejistota a špatné tušení. Přeneslo se i na něj. Měl co dělat, aby udržel odstup od auta jedoucího před ním. Začala ho ovládat nervozita. Toužil být najednou doma, vědět, co se děje, mít jistotu, že je vše v pořádku. V hlavě se mu automaticky spustil film. Stříh těch nejhorších náhod, nemohl se těch představ zbavit. Urputně se snažil nedávat svou nervozitu najevo. Rozhodl

se. Počkal na malou skulinu mezi protijedoucími vozy a prudce otočil do protisměru. Řidič za ním, který musel přibrzdit, na něj zatroubil.

Bála se, ale zvědavost jí nakonec nedala. Vylezla zpod deky a opatrně přešla několik kroků k oknu. Uviděla Lucy, jak zuřivě štěká na něco za plotem. Na silnici za keři se cosi pohybovalo. Štěkání jí začalo rozčilovat, otevřela okno a na Lucy zakřičela. Vůbec nereagovala, přilepená na plotu. Štěkání se změnilo v jednoduší řev přecházející ve vytí. Před brankou se mihl šedý stín. Teď viděla, že Lucy skáče na kliku branky. Vzpomněla si, že když ji rodiči zapomněli zajistit, dokázala si fenka tak otevřít. Prosím, ať je zamčeno, prosím, opakovala si v duchu. Branka povolila a Lucy se vyřítla ven ze zahrady. Zakřičela néé, ale psa to ani nezpomalilo. Zuřivě štěkání zesílilo a náhle přešlo do bolestivého zavytí. Lucy vběhla zpátky do zahrady a za ní běželi dva obrovští psi. Zнала je, patřili někomu z vesnice. Vlkodavi. Hnali se za Lucy. Běžela, zoufale se jim snažila utéct. Vlkodavi se rozdělili a jeden z nich se jí snažil nadběhnout. Fenka v poslední chvíli udělala klíčku a unikla. Zuby cvakly naprázdno. Co teď? Myšlení jako by se jí úplně zastavilo. Měla strach, ale chtěla svého psa zachránit. Doběhla ke dveřím na zahradu a snažila se je odemknout. Třásl se jí ruce, na kterou stranu se odemyká. Málem zalomila klíč. Konečně. Rozrazila dveře.

„Lucy! Lucy!“ křičela. Fenka ji uslyšela a zamířila ke spásným dveřím, psi za ní. Ke vchodu doběhli téměř současně. Menší Lucy proběhla mezerou pootevřených dveří, vlkodavi těžce narazili. Téměř dívku porazili. Ale udržela rovnováhu, využila jejich zdržení a vběhla z předsíně do pokoje. Jen tak tak za sebou stačila zabouchnout dveře. Držela kliku. Klíč tam nebyl, v žádných dveřích, vyjma vchodu klíč nebyl. V celém domě.

Snažil se jet co nejrychleji, ale neustále se před ním motalo nějaké auto. V očích cítil tupý tlak. Vždy, když byl ve stresu, ho cítil, každá maličkost ho do takového stavu dokázala přivést. Často nad tím přemýšlel, jestli je to věkem, nebo ho tak deptala agresivní doba. Nezvládal nejistotu. Chytré rady odborníků zněly: změňte způsob života. Nenáviděl podobná moudra, sám by je mohl pro hlupáky vymýšlet, jak takový způsob života změnit. Má se vykašlat na rodinu? Vybrat úspory z banky a odejet někam do pralesa hledat pseudomoudrost? A pak se vrátit, zasvěceně mlčet a předstírat, že tam opravdu něco našel. Nebo dát v práci výpověď a věnovat se umění. Začít se stýkat v hospodách se žvanily a mluvit s nimi o geniálních vizích. Nikdy nedokáže vystoupit z rozjetého vlaku a ta myšlenka ho deptá, stejně jako zodpovědnost, kterou si sám sobě přisoudil. Ale stejně – jediné, co ho na té situaci opravdu vztekalo, bylo, že se nad to nedokáže povznést. Teď to ale bylo jiné, bál se o dceru. Měl špatné tušení a viděl, že i žena se bojí, i když to na sobě nechce nechat znát. Za chvíli už budou na volné cestě. Předjede toho idiota, co před ním jede čtyřicítkou, a za chvíli budou doma.

Na stole uviděl ležet mobil. Nemohla na něj dosáhnout, když držela kliku dveří. Přece jen ho chtěla. Zavolala by mámě nebo tátovi. Kdyby rychle přijeli... Věděla, že tam nemůže stát věčně a tu blbou kliku držet. Uvažovala, jestli by se mohla pokusit na chvíli ji pustit a těch pár kroků ke stolu zaběhnout. Vlkodavi už na dveře nedoráželi, třeba už odešli. Bylo to jen přání. Když zatajila dech a zaposlouchala se, byla si jistá, že je slyší. Funěli. Rozmýšlela se. Nakonec se rozhodla. Pomalu pustila kliku a po špičkách šla ke stolu. Vzala mobil a plížila se zpět. Při tom vytočila mámino číslo. Vtom se ale Lucy polekala a začala znovu hystericky štekát. Ozvala se rána, některý z vlkodavů zřejmě skočil na dveře, a škrábání. Psi se začali sápat dovnitř. Klika se hýbala. V panice upustila telefon, nemohla se rozhodnout, jestli skočit ke dveřím a pokusit se zase držet kliku, nebo utéct. Ještě měla kam. Za druhými dveřmi vedlo schodiště do podkroví. Rozhodla se. Telefon nechala ležet, zakřičela na psa, zabouchla a utekla do podkroví ve chvíli, kdy se vlkodavi vrátili do místnosti. Z telefonu na podlaze se ozýval křik. Psi zvědavě zakroužili okolo mobilu a zdálo se, že ztratili motivaci k dalšímu pronásledování. Začali se po pokoji honit, rozbíjeli vše, co jim přišlo do cesty.

Konečně na to pořádně šlápnul. Nemohl se donutit respektovat povolenou rychlost, do zatáček vjížděl zbytečně rychle a musel v nich brzdit. Projížděl je trhaně, věděl, že takovým způsobem neušetří ani minutu, jinak to však nešlo. Konečně uviděl dům. Vrátka byla otevřená, jeho špatné tušení se ještě prohloubilo. Prudce zabrzdil před bránou a vyskočil z auta. Manželka ho následovala. Otevřené byly i domovní dveře. Vběhli do pokoje. Uvítala je spoušť, jakou si nedokázali představit. Uprostřed té katastrofy leželi dva ohromní psi. Poznali je hned. Psi klidně leželi a nehodlali se nechat vyrušovat. Jen nepatrně zvedli hlavu a zvědavě otevřeli oči. Pak je zase zavřeli a hlavy pohrdavě položili zpět.

„Vypadni!“ zavelel pevným hlasem, ne příliš hlasitě. Psi očividně takový povel i tón dobře znali. Líně se zvedli a vyklusali ven.

„Vypadni!“ zařval za nimi ještě jednou, tentokrát už z plných plic. Psi se rozběhli rychleji a za chvílku zmizeli za zatáčkou. Chvíli bezradně stáli a volali na dceru. Nic se neozývalo. Pak zaslechli tlumené štěknutí kdesi nahoře v podkroví. Vyrázili tam, téměř se srazili ve dveřích. Vyběhli po schodech nahoru, do dceřina pokoje se chvíli nemohli dostat. Byl zevnitř zabarikádovaný židlemi a jinými věcmi. Podařilo se jim je trochu odtlačit a skulinou pootevřených dveří se protlačit dovnitř. Odkryl peřinu na posteli. Byla špinavá od bláta a krve. Oba dceru objali, pomalu se uklidňovala.

Když je obě držel v náručí, začal uvažovat, že by měl opravdu změnit způsob života.

JINDŘICH TOŠNER

Udělej mně to

nebo běž
jsem bolavá
přes hlavu smutným
tělem ukájím hlad
cit na přezku
tone v rozumu
zas a zase
s páskou na očích
křičím každou noc
s žihadlem
útlé vosy v pase

Múzy bývají nahé

a ty
zapnutá zvláště
do posledního knoflíčku
utíráš v ložnici prach-
na lopatku strachu
drobím drogy vášně
smetí chybějící závratí:
chutná ti

Neumím najít dveře ven

okna oslepla
chlad mříží kříží útěk
zoufalství sálá z vlhkých stěn
jsem v zajetí pohlaví
hledání, jaký další dům si pronajmu
abych zapomněla, že jsem ta
jednou týdně
potajmu

Pravda je drahá

ptáš-li se na cenu
nemáš na ni
než půjdeš daleko
svlékni se
a lež

ANTONÍN ŠLECHTA

Marek Linhart, odborník přes jehly a nitě, mi kladl na srdce, abych příběhu změnil jména. Vzal jsem tedy vyprávění na sebe. Vzhledem k tomu, že jsem anonymitu již poskytl, zdůrazňuji, že mými ústy vypráví on, čalouník.

DOKTOR VŠECHNO SROVNÁ

Zase plná čekárna lidí jako by se nová doba doktorů nedotkla. Stejný nával zdraví chtivých občanů za komunisty jako za demokrata. Nezbyvá nežli se usadit na jedno z posledních volných míst na lavici s polámanými špriclemi opěradel a čekat na výzvu zdravotní sestřičky ke vstupu.

Zavírám oči a zkouším usnout. Nežli potěším doktora problémy svého močového měchýře, uběhne ještě řádka drahých minut vysedávání na tvrdých pryčnách. Ale komu není přáno, tomu není dáno.

„Zdarec Antoníne.“

Kouba v ocvkované bundě motorkáře zasedl poslední volné místo, mrkl na mne levým okem a nežli dokončil onen okamžik, už spokojeně spal spánkem spravedlivých. Nohy v okovaných botách nestoudně vystrčil před sebe na odív všem přítomným.

Motorkářem je Kouba tělem i duší od raného mládí, kdy tajně a nemilosrdně týral tátův pionýr v žalostné fistuli za stodolou, která léta sloužila coby odkladiště nepotřebného materiálu a samozřejmě také jako garáž na pečlivě udržované motorky a dvě staré esky. Na eskách šlapal jen nerad. Většinou, když máma zapomněla máslo nebo jinou pochutinu do spíže, a Kouba pro něj neochotně stoupal kopcem k městu do krámku pana Hůlka hokynáře na náměstí. Ale to bylo před třiceti lety. Teď se vozí na mašině a z té sleze, jen když jde spát, vykonat potřebu nebo třeba, když se jde vyzpovídat panu doktorovi.

Vyrušen příchodem kamaráda jsem se k dřímotě již nevrátil. Trochu jsem mu záviděl. Kdysi. Ale i nyní jsem pocítoval jisté rozladění. Kouba totiž někam patřil, někým byl. Motorkářem. Zapadl do party podobně založených duší, pro které byly motorky spojené rovnítkem se slovem svoboda a volnost. Já nepatřím a nikdy jsem nepatřil nikam. Jsem ničím.

Dveře ordinace se pootevřely. Vykoukla z nich holohlavá postava Jáchyma Knytla prvního opravdového pankáče v Úpici. Modrý kohout vysoko nad lebkou a zelené pod očima zářilo kdysi městem coby fangle modrého plamene s poselstvím výjimečnosti na straně jedné a příslušnosti k podobně založeným výrůstkům společnosti na straně druhé.

Ale byla to skutečně podívaná, když se k němu dostavili soukmenovci potloukající se městem jako skupina chameleonů. Obyvatelé městečka narychlo zavírali okna, aby se nestali oběťmi nenasytných dračích jazyků na lovu.

Jáchym Knytl odcupital s provinilým pohledem na toaletu se šampuskou v ruce, aby po chvíli zase cupital zpátky do ordinace s nádobkou naplněnou jantarovou tekutinou. Výrazná barva mu jistě dala připomenout dávno ztraceného času pankáčské minulosti.

„No jo, abych nezapomněl,“ probudil se Kouba a z kožené tašky přes rameno vystrchal skleničku od jablečné přesnídávky s podobně vyhlížejícím obsahem, jakého bylo nacmrndáno v šampusce Jáchyma, snad jen o poznání kalnější, méně výrazné. Holt motorkář není pankáč a v barevnosti si tolik nelibuje. Sklenička, panák moči, cvakla dnem o stůl pokrytý návody a vývody farmaceutických společností. Kouba opět usnul.

Jáchym Knytl tedy patřil k pankáčům, někým byl! Ale nemyslete, i já chtěl být, chtěl jsem se vmezeřit do skupiny souznějících duší a být účasten v tom tajemném

spolčení lidí, které cosi konkrétního svádí do jedné party. Brouzdal jsem světem a pátral, kam bych patřit mohl.

Byla za našich časů víc nežli jedna možnost kam se zařadit. Matně si vzpomínám, že soused Pepa, toho času v lázních po operaci prostaty, kroužil po parketě na gumových nohách a točil veletoče ve stojce na hlavě. Vlnil tělem v rytmu break dance. Kamarádi tleskali a chlapácky ho plácali po zádech. Byl jejich. Kdysi, samozřejmě, v dobách kdy přečůral dvoumetrovou zeď jedním stríkem.

Já ne. Každá zeď mi byla příliš vysoká, a co se tance týče, nerozliším polku od valčíku ani na pátý pokus. Veškeré taneční rytmy nechávají mne klidným až ledovým. Komunita brejkdensáků mi byla zapovězena skrze mou fyzickou nedostatečnost.

Probíral jsem možnosti uplatnění mezi veksláky, ale tehdy jsme úpěli pod zhoubnou ideologií, že osobní prospěch a angažovanost ohledně získávání peněz je cosi jako syfilis rozleptávající duši a nakonec i tělo postiženého. Ale co naplat, i když jsem si o té ideologii myslel své, problém přeci jen spočíval někde jinde. Nebyl jsem schopen říct si v kramě o housku za čtyřicet haléřů. Podléhal jsem záchvatům paniky z pocitu, že chci housku sám sobecky zhltnout za nejbližším rohem. To se potom těžko obchoduje na vyšší úrovni, v lepších kruzích. K vekslákům jsem patřit naprosto jistě nemohl, a to pro nedostatečnost duševní.

Hladový po bezpečném místě jsem hledal sounáležitost mezi nejrůznějšími spolky, spolčeními, a grupami vyzbrojenými papírovou legitimací, neškuli skládajícími přísahu věrnosti a čestnosti s dvěma prsty vztyčenými proti větru.

Zamířil jsem kupříkladu mezi kaktusáře. Kaktusáři, řeknete si, podivíni, blázní, samotáři ve svých světech. Tiší, zahloubaní, bádající. Ano, mezi ně bych mohl patřit. Jsou mi svým zaujetím pro rostliny poustevníky blízcí, ale pomněte – ta řevnivost a přísnost, když argumentují se vši vážností nad vztahem počtů trnů a jména příslušného exempláře.

„Ritteriana s pěti trny, příteli, nesmysl. Je nad nebe jasné, že tento kousek nese jméno chionocephala!“

„Ale kdež, nenechte se vysmát, milý kolego, vždyť argumentujete synonymem jedné a téže rostliny!“

Kdepak ani to nebylo pro mne. Tolik malichernosti nad tak krásnou podívanou jako je kaktus v květu jsem unést nemohl.

Jenomže kde hledat, kam sáhnout, kde zakotvit? Pustil jsem srdce na špacír a rozum do větru a čekal jsem, co se stane. A ejhle! Srdce mne táhlo k hippiesákům, somrákům a vagabundům.

„Tak si pojdte další.“ ze dveří ordinace vystrčila hlavu sestřička, která kdysi obrázela s Jáchymem Knytlem a červeným kohoutem na hlavě místní i okolní tancovačky a na cestu ji svítil řetěz natažený od ucha k nosu. Dnes úhledná maminka dvou synů v hip hop mundůrech.

V čekárně se zvedl úpický boxerský přeborník ze šedesátých let Franta Pitašů a za pomoci dvou berlí se sunul vstříc panu doktorovi. Tipoval jsem, kde asi schovává svou skleničku moči. Kdekoliv.

Ale abych se vrátil k tomu, co jsem nakouzl. Hippie, somrák, vagabund. Rozum, srdce, duše. Svoboda, nezávislost, muzika. Zdálo se, že jsem našel své místo na zemi. Přístav v oceánu lidí. Objal bych je všechny kolem ramen. Ale háček, jako vždycky se našel háček.

Dokonalého hippieho zdobí dlouhý vlas. Ale neroste. Poporoste, zkroutí se a upadne. Nahrazen vlasem sice čerstvým, ale krátkým. Opět se na mne sesypala fyzická nedostatečnost, invalidita. Kromě toho hippie opravdového charakteru se pohybuje ve vyšších sférách duchovna, v onačejších stavech vědomí. K tomu poslouží zkušenému hippiemu různá povzbuzovaadla ve formě plynné, tekuté i tuhé. Někdy postačí bombička s CO₂ nebo čikuli blahé paměti, marihuana nebo něco tvrdšího. Zrovna tak, mne vagabund a somrák nepřijal do party bez flašky piva nebo krabice vína. Za vědomí strízlivého jako třeskutě mrznoucí lednové ráno.

Zlehka jsem k té milé sortě lidí přičichl, ale uchvátit jsem se jimi nenechal. K mé velké lítosti zůstali mi nepřístupní i oni. Tušíte správně. Zůstali mi nepřístupní pro mou duševní nevytříbenost.

Asi bych se v sebelítosti utápěl ještě dlouho, ale cvakla klika a Jáchym Knytl se vypoťácel ze dveří. Provinile na mne pohlédl a nesměle šeptl do ticha nemocí ztrápených tváří: „Máš jít dovnitř, hele.“

Pevně jsem v kapse zmáčkl skleničku dávno vychladlé moči a vykročil do ordinace, kde mne vítala širokým úsměvem zdravotní sestřička a profesionálně jistou rukou mne připravila o tekutý poklad. Podrobila ho analýze lakmusovým papírkem, jejíž výsledek mi zůstal neznámý.

V nastalé chvíli ticha jsem letmo přehlédl umyvadlo, nad kterým se testovací pokus odehrával. Objevil jsem šampusku Jáchyma Knytla bez zlatavého obsahu. Stála vedle dalších prázdných šampusek, o jejichž účelu jsem neměl pochyb. Sklouzнул jsem pohledem do odpadkového koše. Došlo mi, že mezi nejruznějšími druhy skleniček, lékovek a všelijakých baněk, skončí i ta má, od pravého českého jogurtu a konec konců, za nějaký čas, i ta Koubova od jablečné přesnídávky. Obsahy nádob všech odstínů žluté vypil sifon pod umyvadlem.

„Tak si běžte dovnitř,“ povídala sestřička a očima mne postrkovala do vedlejší místnosti, kde čekal pan doktor Černý, kdysi nejzarytější přívrženec Depeche mode. Depešák každým coulem. Jak jsme posměšně říkali: depeš až na plech.

„Doktore, pan Šlechta. Moč negativní.“

(Povídka je součástí knihy „Ptala se mne na štěstí“

Vyšla v nakladatelství KMEN 2018)

LIBUŠE ŠINDLEROVÁ

ještěrky chleba nežerou

koberec z ostružiny
zalehl staré ruiny
a nechal čnít pár sloupů

paprsky žhavé
přes prsty nenechavé
mě plácnou když se koupu

do každé věty
nachové květy
se pletou štěrku

poselství chrámu
jak chleba lámu
pro ještěrku

vzkaz

v poločas rozpadu
přilétl vzkaz
a ševelí listím oliv
cikády řinčí svůj podiv
kdopak že se tolik táže
kohopak láká ten sráz
kdo se tu ohlíží dozadu
svým hledím neznámé ráže

stejně se nedočkáš
nikdy odpovědi
spíš nových otazníků
aroma sušených fiků
v pachové bance
navždy se usadí
a černý primáš
netečně hrá jižní tance

(Ze sbírky VYPLOUVÁNÍ ANEB CESTA NA JIH)

MILAN DUŠEK

NEVŠEDNÍ PODVEČER

Oficiální část byla za nimi a zazněl další valčík. Patřil samozřejmě primáři a vrchní sestře. Veronika dopila obsah sklenky a přepadl ji pocit, že jí víno stouplo do hlavy. Nenapila se ani na svatbě, vlastně po celou dobu, co byla v jiném stavu a když pak kojila. Zvedla oči k hodinám na protější stěně. Ještě by stihla autobus před pátou. Půjde jako na záchod. Sáhla po kabelce a vstávala, ale náhle jí někdo položil ruku na rameno. O koho jde, zjistila z nepřátelského výrazu Zorčina obličeje.

„Smím prosit, paní Matějčíková?“

„Právě jsem chtěla...“ odmlčela se, nenalézala slova. Chová se jako puberťačka!

„To víš, že půjde.“ Hermanová se ušklíbna na Stolínovou. Vzala Veronice z rukou kabelku a vrátila ji na stůl. „Potřebuje taky jinej pohyb než s mopem,“ uculila se.

Nemohu odmítnout, Hermanová by mě sepsula, namluvila si Veronika, ale ve skutečnosti jí činily dobře zlostné vějířky vrásek kolem Zorčiných očí. Snažila se

nedat na sobě znát, jak je jí ta situace nepříjemná, a držela si odstup od jeho hrudi, když se vmáčkli do prostoru určeného pro tanec. Mužských bylo málo, nějaký ten doktor, sanitář, chlapík od rentgenu, údržbáři, postarší zahradník, ale některým sestřám nedostatek mužů nezkalil chuť k tanci, prostě vytvořily dámské páry.

„Díky, že jste mě neztrapnila,“ utrousil, když zády odrazil další pár, s nímž hrozila srážka. Jeho obličej vypovídal, že bylo nezbytné, aby si získali respekt.

„Nešla jsem s vámi kvůli vám. A přestaňte se tvářit, jako pán parketu,“ neodpustila si.

„A vám by víc slušel úsměv,“ dloubnul si a usměl. Pokoušela se potlačit rostoucí hněv. Přece ho nenechá, aby s ní takhle mluvil? Byla naštvaná i sama na sebe. Zauvažovala, jestli by ho neměla nechat stát a jít si sednout. „Na svatbě jste mi připadala jako rozumná ženská. Ale nejspíš jsem se spletl...“

„Poslechněte, proč prostě nemlčíte, když vidíte, že nemám náladu. A tolik se neznáme, abyste mě mohl poučovat.“ Chtěla se od něj odtrhnout, ale nepustil ji. Když pokus nezopakovala, připadalo jí, jako by mu koutky úst škubl samolibý úsměšek. „I kdybych zůstala, nechodte mi na oči,“ řekla podrážděně, když tanec skončil. Otočila se k němu zády a vykročila ke stolu, kde znovu promlouvala Hermanová a doprovázela se výraznými gesty paží.

„Přízeň, že je k sežrání. Vlastně ani nemusíš. Je ti to vidět na očích. Škoda, že už jsem přes čáru, hned bych po něm skočila... Kampak se vypařila Stolínka? Určitě někde nahání Čestmíra.“ Sotva dořekla, Zorka se přiloudala ke stolu a vypadala zkroušeně. Veronika se zastyděla za myšlenku, že jí to přeje, a vzápětí se přistihla, že zvedla dolitou sklenku a pije. Zešléla? Už tak v ní tancování rozvířilo to, co už má v sobě. Předstírala, že naslouchá rozhovoru, ale myslela na ty dohady s Plívou. Zase se jednou dala unést hloupou náladou. Ne že by si to nezasloužil, ale mohla mluvit s větším nadhledem. Uvědomila si, že hledá Plívu mezi tančícími. Nikde ho však neviděla. Urazil se a zmizel? Vlastně se mu ani nedivila. Taky vypadne, nemusí se do ničeho nutit. Její avízo, že za pár minut odejde, se neobešlo bez výčitek. Ani námitka, že musí vyzvednout malého od sousedky, se nesetkala s větším pochopením. Kdy naposled s nimi poklábosila? I tak se rozloučila. Mávla Talašové, která rozprávěla s primářem, a vyšla do chodby. Na schodech do přízemí se zastavila a podívala se k těm, co stoupaly do druhého patra, kde bylo několik garsonek pro zaměstnance. Od svatby věděla, že Plíva bydlí v jedné z nich. Co kdyby u něho zaklepala a omluvila se mu za své chování? A jinak jsi zdravá? Mrkne kukátkem a pošle tě k čertu. Další schod a znovu myšlenka: Tam na svatbě jste mi připadala jako rozumná ženská. Ale nejspíš jsem se spletl...

Dokáže mu, že rozumná je! Omluví se mu a půjde...

Najednou stála před dveřmi s vizitkou, na které četla jeho jméno, poněkud zadýchaná, protože schody vyběhla, aby ji nespátřil někdo, kdo by opustil jídelnu. Odhodlání ji opouštělo, ale setrvačně zaklepala.

Nic. Není tam a já tu ze sebe dělám šaška!

Vzápětí se dveře otevřely.

„Uvědomila jsem si...“ vymáčkla ze sebe, ale to už ji uchopil za ruku a vtáhl dovnitř. Slyšela cvaknout zámek a všechno, co pak následovalo, bylo dílem okamžiku. Prudce ji objal a začal líbat. Jeho drzá sebejistota, nejprve naprosto nepřijatelná, protože jí okamžitě připomněla noc, na kterou se marně snažila zapomenout, nakonec převážila miskou vah v jeho prospěch. Najednou proti tomu nic neměla, najednou věděla, že právě tohle potřebovala.

Když byla nahá, svlékl se i on. Zvedl ji, ona mu ovinula ruce kolem krku a nohama obemkla jeho boky. Zanesl ji na postel a ani se nesnažil rozestlat. Líbal ji a ona mu dýchala do úst.

První milování nebylo dlouhé, ale intenzivní, něco takového od té osudové noci zhruba před půldruhým rokem nezažila. Měla pocit, že je zcela vyčerpaná. Spustila víčka a naskočila jí myšlenka, zda je při smyslech, když tomu nechala volný průběh.

„Od té svatby jsem si mockrát představoval, že se s tebou miluju,“ řekl vedle jejího boku.

„Chystala jsem se ti omluvit, ale teď bys zasloužil políček,“ dostala ze sebe.

„Možná bych tě měl přesvědčovat dál, že se mylíš,“ zasmál se, ale připadalo jí, jako by z něho vyzářovala stejná osamělost, v jaké se pohybovala sama. Nejhorší bylo, že do toho zahrnovala i převážnou část doby, po kterou žila s Fandou.

„Copak ti nedošlo, co jsem kvůli tobě provedla? Dva měsíce po jeho smrti...“ zdůraznila.

„Nebрал bych to tak vážně, když si vzpomenu, jak dychtivě jsi reagovala.“

„Ještě řekni, že bys nebyl proti si tu hanebnost zopakovat.“

„Neřeknu, rovnou to udělám.“ Bezostyšně si ji přetáhl na sebe. Zhluboka se nadechla. Byla žhavá, znovu otevřená a vlhká. Držela se jeho ramen, pohybovala se proti němu, její ňadra se zvedala a klesala s dechem. Teď už nespěchali, ale užívali si jeden druhého.

Pak ho pevně sevřela a z hrdla se jí vydral přiškrcený výkřik. Všechno je to jako báječný sen, prolétlo jí hlavou. Když pěl chválu na její dychtivost a skvělou pružnost, podívala se na hodiny a řekla: „Za půl hodiny mi jede autobus. Nemůže odjet beze mne, vyšlo by najevo, kde jsem byla, a tchánovi by to bylo proti srsti.“

(Kapitola z románu *Minulosti neutečeš*, vydavatelství Moba Brno 2018)

- **Ve výchově dětí bychom se měli vrátit na začátek. Začít vychovávat rodiče.**

AFORISMUS Jiřího Faltuse

BLAHOPŘEJEME K JUBILEU MARTĚ URBANOVÉ

Vysoký kámen na Perepeku v roce 1995 byl první knihou Marty Urbanové a do roku 2018 jich vydala téměř třicet. Literární tvorba spisovatelky a básnířky má poměrně neobvyklý široký žánrový záběr. Mezi jejími knihami najdeme sbírky poezie, pověstí, povídek, novel a románů mapující život, pohádky, cestopisy a dokonce dvě krimi. Po dlouhých letech v Chotěboři na Vysočině se odstěhovala do Prahy, ale zůstala členkou Střediska východočeských spisovatelů.

MD

MARTA URBANOVÁ

ŠTĚDROVEČERNÍ

Poslední dům za městem, domek malíře Kubáska, je samotář. Nestojí hned u silnice, ale kousek dál až za rybníčkem. Musí se k němu širokou cestou. Z jedné strany je sousedova kamenná zídka, z druhé Kubáskův plot, který se táhne kolem domu dozadu hluboko do polí. Malířův domek na první pohled vypadá jako by měl frajersky posazenou čepici na stranu, jako by stál na kuří nožce a dokázal se otočit, kam se mu líbí. Někdy k silnici, jindy k rybníčku nebo dozadu do luk.

V rybníčku u Kubáskovy zahrady hospodaří vodník Vrbátko. Rybníčku si hledí a udržuje ho ze všech stran. Neustále mudruje, co by se na něm dalo vylepšit a když na něco přijde, okamžitě to udělá. Zná v něm každou tůňku, skulinku, každý kořínek. Nad rybníkem se sklánějí vrby a jejich husté větve se dotýkají hladiny.

K tomuhle rybníčku přišel Vrbátko jako slepý k houslím. Tím se rozumí, že k němu přišel bez vlastního přičinění. Nenarodil se v něm, ale dopomohl mu k němu Peciválek – klučina, který žije v domě malíře Kubáska. Ale není to obyčejný klučina, je to skřítek. Dobrý skřítek, který má oči a uši všude. V domě žije od Kubáskova narození. Ale jednou se cítil osamělý. Potřeboval kamaráda. Hledal, až našel vodníka Vrbátka a zařídil mu živobytí. Nabídl mu rybníček. Hned před okny. Ne velký, ne malý, takový přesně na míru.

„Není to nějaká kaluž, protéká jím potok. V létě jen potůček,“ pravil Vrbátkovi Peciválek. „Místa je v něm dost pro tebe i pro hejno ryb.“

Vodník Vrbátko není žádný chudák. Má na nohou zánovní botky, které nemusí zašívát a fráček zbrusu nový, jak se říká na míru, podle vodnický módy. A sám Vrbátko je v nejlepších letech. Když se podívá do zrcadla, spokojeně si mne ruce a říká si pro sebe: „Jsem to ale fešák.“

Ale to není samo sebou, že je takový spokojený. To je tím, že pod lopuchy stojí chaloupka a její okénka se každý večer otvírají jako po ránu oči.

Když Vrbátko komíhá na stavidle nohama a z komína Kubáskova domu se plíží lehounký kouř, je vodníčkovi blaženě, jakoby seděl na trůně svého království. A taky že sedí.

Plaňkový plot zahrady je z dobré poloviny nový, což dodává domu vážnosti. A k brance vede pěšina. Jakmile okna v chalupě svítí, line se od nich žlutá záře až téměř k rybníčku. A Vrbátkovi to dává pocit bezpečí. Chaloupka pod lopuchy není na první pohled vidět. Je pěkně schovaná a natočená tak, aby k ní mohlo měsíční světlo. Jakmile vyjde v létě měsíček na oblohu, otevřou se v chaloupce dvířka a vyjde z nich lesní víla. Má na sobě lehounké šaty jako z rybích šupin, na hlavě má pomněnkový věneček a v obou rukou drží závoj. Je připravená tančit. Tančí na louce, na vysokých travách a do závoje chytá měsíční stříbro. Vrbátko si to nikdy nenechá ujít. Sedí vřdycky na stavidle a je mu milo u srdce. Tak milo, že se musí držet stavidla, aby tu krásu vydržel.

Ale teď je všude bílo. Za dveřmi jsou Vánoce.

Adventní doba se Peciválkovi vleče jako každému malému klukovi. I když ví, že žádný dárek nedostane, těší se na všechno, co tento čas přináší.

Kubásek už přinesl borovičku. Zanesl ji do kůlny.

Za několik dnů napustil plechovou vanu po okraj a Peciválek už tušil, co to znamená. Zprvu nevěděl, jestli se má radovat nebo plakat.

Obul si filcové boty a běžel s tou novinou k rybníku. Ten se mezitím ztratil. Celý byl zakryt bílou peřinou. Ale Peciválek si věděl rady. Našel místočko, kam se ještě ledový krunyř nedostal, klekl si na jeho okraj a volal, co mu síly stačily:

„Vrbátko, vodníčku, probuď se!“

A Vrbátko, protože je zvyklý spát na půl ucha, se hned probudil a připlul ke hladině. Vlasy měl rozčuchané a klobouk bůhví kde.

Peciválek ani nepozdravil, ani se Vrbátkovi neomluvil, že ho burcuje a hned spustil: „Kubásek dneska napustil vanu!“

To Vrbátkovi stačilo.

„I propána!“ řekl. Popadl šůsek a ždímal ho vši silou. „Na tohle trápení nemáme léku.“

Příští noc Peciválek ne a ne usnout. I Vrbátko se v posteli převaloval. Další noc to bylo se spaním ještě horší, protože nazítrí se Kubásek teple oblékl, vzal do kapsy starou síťovku a prošlapával se hlubokým sněhem k městu. Peciválek dobře věděl, co přinese. A nemýlil se. Kubásek se asi za hodinu vrátil a v tašce mu bezvládně ležel kapr. Vánoční kapr pro štedrovecerní večeri.

Kubásek nad vanou obrátil tašku a kapr spadl do vody. Ve chvílince se vzpamatoval, zamrskal ocasem, trošku se napil a rozjel se kolem vany. A hned v ní rejdlil jako v rybníce. Kubásek nad ním stál, ale jen aby se neřeklo, a vzápětí šel po svých. Zato Peciválek si vylezl na první schod na půdu, aby viděl, a nemohl od kapříka odtrhnout oči. V duši měl sladko a bolno zároveň. Sladko,

že zavítal do domu další kamarád. A bolno z toho, že ho Kubásek usmaží na Štědrý večer k večeři.

Ale on, Peciválek, z takové večeře ani sousto nepozře, i kdyby měl umřít hladem. To přísahá.

Kapr sem tam mrsknul ocasní ploutví, až vystříklo. Pořád si to brázdil dokola, až byl z toho celý nesvůj. Pak se zastavil, aby tomu kroužení přišel na kloub. Ale nic nevymyslel. Najednou zaslechl, jak někdo volá:

„Tady na schodech. Podívej se na schody. Já jsem jako korálek, maličký Peciválek. Mne se nemusíš bát.“

Kapřík se zastavil. Neměl se kam schovat ani kam uplavat. Čekal, co se bude dít. Že by se bál, to zrovna ne, ale do smíchu mu také nebylo. Když se nic nedělo, zaposlouchal se a rozhlédl se kolem sebe. Skutečně uviděl dřevěné schody, a když se lépe podíval, spatřil na nich malého klučinu. Seděl s pokrčenou nohou a oběma rukama si objímal koleno. Nevypadal jako nějaký drzý kluk ani jako strašpytel. Kapříkovi se hned zalíbil. Přesto ale s konverzací nespěchal. Prozatím se jen díval a mlčel.

„Já jsem tady doma,“ ozval se znovu Peciválek a hleděl na kapra. „Tady jsem se narodil a mám tu své místo odnepaměti.“

Kapřík se díval, ani nezamrkal, a že měl právě zvědavosti nejvíc, zeptal se: „A co já? Kde jsem se tady octl já?“

Na tohle by Peciválek neodpověděl ani za svět. Pokrčil ramenem, jako že nedoslýchá, a pokračoval: „Ten pán co tě přinesl, se jmenuje Kubásek a je malíř. Asi tě chce namalovat. Do nějaké knížky pro děti. Budeš slavný.“

A v tu chvíli ho polilo horko a málem se propadl do země. Takovou nehoráznou lež neřekl, co svět světem stojí.

„Ale mě nemůže natírat barvami,“ zhrozil se šupináč. „Ani v knížce nevydržím dlouho. Bez vody a na suchu za chvíli leknu. Měl bys mu to rozmluvit. Z leklého kapra není užitek.“

Vtom vrzly dveře. Po Peciválkovi se slehla zem a do předsíně se nejdřív nahnul kbelík a za ním Kubásek.

„Na přilepšenou,“ pravil a vylil všechnu vodu do vany. Hladina se zvedla o to krapítko, co kapřík vyšpláchal.

Mezitím Peciválek ulomil rampouch a upaloval k rybníku. A rovnou k výpusti, kde bylo ledu namále. Rampouchem třikrát zazvonil. Dole pod vodou to zabučelo jako zvon od svatého Jakuba. Vodníkovi to přetřhlo spaní takovou silou, že naráz vylétl z postele.

„I propána!“ zahřímal, vklouzl do bot a jel po sluchu tam, odkud to burácení přicházelo.

Na břehu stál Peciválek a bylo ho od strachu polovic.

„Copak tě tak vylekalo?“ spustil Vrbátko.

„Pozítří je Štědrý den.“

Tohle Vrbátkovi nešlo na rozum. Takový kvalt před polednem kvůli Štědrému dni.

„A co má být?“

„Kubásek přinesl domů kapra. Je v předsíni ve vaně.“

„To je nadělení!“ vydechl Vrbátko. „Když to teď od tebe slyším, je mi, jako bych byl na suchu.“

„Co si počneme?“ zaúpěl Peciválek.

„Milej chlapče, bojím se, že s tímhle si neporadíme. Co já si pamatuji, vždycky se na Vánoce jí kapr. Takový už je zvyk.“

„Ale on to ten kapřík neví.“

„Co neví? Ty jsi s ním mluvil?“

„Pravdaže.“

„To jsi Peciválku neměl. Dělat někomu naději, kdo ji nemá.“

„Tobě se to řekne, ale choď kolem něj jak slepý a hluchý. Zvlášť když je tak šikovný a mladý.“

Na tohle Vrbátko neměl odpověď. Věděl to podle sebe. Když má někdo dobré srdce, nemůže ho pro nic za nic obrátit naruby. A tak se Vrbátko celý nesvůj vrátil do své postele, ale ze spaní nebylo dočista nic. Celou noc se převaloval jako na kamení. Ale ať to bral z jedné strany či z druhé, pořád ho nic nenapadalo.

Také Peciválkovi šla od té chvíle všechna práce šejdrem, a proto se rozhodl nic nedělat. Povětšinou seděl v předsíni na schodech, které vedly na půdu, a díval se na kapra. Přemýšlel, jak ho zachránit, jak ho dostat z vany ven. Od včerejška se s ním spřátelil. Kapřík mu vyprávěl, že přišel z jihočeského rybníka.

„Ani když jsem se chytil do sítě, nebyl jsem sám,“ vzpomínal.

Nikdy nic takového nezažil, proto neví, co ho čeká, pomyslel si Peciválek.

„Strčili nás do kádí tolik, jako bychom byli nějaké sardinky. Ale to už je pryč.“

„A měl jsi tam v tom rybníku nějakou kamarádku?“ zeptal se Peciválek, jen aby řeč nestála.

„Spíš kamarády. Proháněly jsme se v hejnech sem a tam. A jídla jsme měli habaděj. A večer se nad vodou vznášely roje komárů. Jsou tu také komáři?“

„Myslím, že ne.“

„A co tu tedy je? Je tu vůbec rybník? Přece mě nemohou nechat v téhle kapce vody.“

„Ano. Rybník tu je. Ale jen jako dlaň.“

„To by mi nevadilo,“ rozumoval kapřík.

„Ale v našem rybníku je vodník Vrbátko.“

„Dobrá novina. Každý správný rybník má přece vodníka. I ten náš v Jižních Čechách ho měl. Ale já jsem ho nikdy neviděl. Byl to moc velký rybník. A vodník takového rybníka má plné ruce práce. Na lelky nemá čas.“

„Taky je v něm něco bahna,“ utrousil Peciválek.

„Ale mně bahno vůbec nevadí. Teď bych ho měl radši než tuhle čistou vodu.“ Kapřík sebou mrsknul, až to cáklo kolem dokola.

„No jo,“ zabručel Peciválek. A to tak nevrle, že se šupináč podivil.

„Ty jsi na dnešek spal na hrachu?“ zeptal se.

Kdyby jen na hrachu, pomyslel si Peciválek. Já na dnešek nespál vůbec. A když jeden nespí, honí se mu hlavou samé trápení. Kdyby byl rybník nad chalupou, Vrbátko by ho vypustil, voda by vnikla do předsíně a kapřík by si svobodně odplaval. Ale takhle je to samé kdyby... a skutek utek.

„Kdypak už mě ten pán přijde malovat?“ zajímalo kapříka. „Řekni mu, ať si pospíší, já už chci do rybníka.“

Peciválek málem spadl ze schodů, jak se mu udělaly kruhy před očima. Vstal a zase běžel za vodníkem. Vrbátko tentokrát nespál, ale rady neměl a nedal.

„Přiď se pak vyplakat.“ To bylo všechno, co řekl.

Peciválek tedy hledal veverka. Jen jí tím přidělal starosti, protože i ona říkala, že Vánoce jsou nejkrásnější svátky a kapr už odjakživa patří na vánoční stůl.

A jak se vracel, promluvila k němu jablň.

„Tvá starost, Peciválku, je tak veliká, že mě probudila z hlubokého spánku. Nesmíš všechno tak prožívat. To už tak příroda zařídila, že nikdo nežije věčně. Podívej se na mne. Rok co rok mi opadávají listy a já půl života prospím. Přesto jednou přijde čas, kdy i mě vítr vyvrátí z kořenů. Ale já se proto netrápím. Netrap se s tím ani ty.“

„Tobě se to řekne.“

„Zítřka bude velká noc a lidé nemyslí jen na sebe, ale i na ty, kdož s nimi žijí. Tvoje rybka to jistě ví, jako já a je se svým osudem smířená.“

Peciválek jablňi poděkoval a rychle se vrátil.

Bylo už k večeru a on dostal strach, že už kapříka nezastihne živého. Běžel a srdce mu tlouklo až v krku. Prolezl svou škvírou do předsíně a šťastně vydechl. Kapřík byl ještě ve vaně a žil. Sice se už neproháněl kolem dokola, nemrskal se, ani nestříkal. Jen odevzdaně čekal.

A Peciválek s ním. Čekali spolu až do rána.

Když minulo poledne, a Kubásek si stále ve světlici maloval, napadlo Peciválka: On snad zapomněl, že je dnes Štědrý večer.

Ale Kubásek nezapomněl.

Vypral štětce a uklidil. Z předsíně přinesl borovičku a vyndal krabici s vánočními ozdobami. Začal ji strojit. Na špici nasadil hvězdu a nakonec upevnil na stromek elektrické svíčky.

Peciválek neměl nikde stání. Chvilku byl s Kubáskem a chvilku s kapříkem. Ale bylo to nad jeho síly. Tolik si kapříka zamiloval, že se o něj moc bál. A nemohl mu pomoci. Potají si utíral slzy.

Když se už naplňoval jeho čas, nemohl to Peciválek od bolesti vydržet. Popadl kabátek a utekl ven.

Běžel pod lopuchy k chaloupce lesní víly. Ale lopuchy jako by tu nikdy nebyly a celá chaloupka byla schovaná pod sněhem.

Peciválek se rozplakal.

A jak tak plakal nad kapříkem, nad sebou a celým světem, trošku se mu ulevilo. Ale zato pro slzy nic neviděl. Umiňoval si, že se dnes domů nevrátí.

„To by tak scházelo, aby ses venku nachladil,“ promluvila k němu jabloň. Copak jsi zapomněl, jak to tu bývalo za starého hospodáře?“

„Nezapomněl.“

„Tak vidíš. Kapr nebyl na stole, jak byl rok dlouhý, ale na Štědrý večer nechyběl. A i na tebe se pokaždé dostalo. Teď si utři slzy a běž do tepla. Zalez pod peřinu a snaž se usnout. Ráno je moudřejší večera.“

Peciválek poslechl a utřel si slzy. Vrátil se domů a vtom uviděl Kubáska, jak chytá kapra. Byl ve svátečním zimníku. Na hlavě svůj umělecký klobouk. Držel kapříka oběma rukama, aby se mu nevysmekl.

Peciválek zatajil dech. Kdepak má paličku a nůž. Určitě v kapse.

Ale než se nadál, Kubásek zamířil k rybníku. Rázoval dlouhými kroky k vysekané díře. Kapříka dal nad díru a povolil dlaně. Kapřík vklouzl do vody.

Kubásek chvíli postál nad zamrzlým rybníkem, vrátil se zamknout dům a odcházel do města.

Peciválek zůstal s otevřenou pusou.

Teď nevěděl, co dřív. Zda zavolat Vrbátka, či poděkovat jabloni.

Vrbátka jistojistě nespí, tak nový přírůstek nemůže přehlédnout. Obrátil se tedy k jabloni:

„Děkuji ti.“

Ale jabloň mu neodpověděla. Jak by také mohla. Vždyť jabloně v zimě spí tvrdým spánkem.

FRANTIŠEK UHER

TMOU

(Problém závěje)

V závěji hledáme pravdu zasněženou
Každý jen tu svou – Každý jen tu svou

ZIMNÍ PODVEČER

Sníh padá tiše Sametově

Plaše jak srna v naději

Nejtíšeji

padá na hřbitově

DLOUHÁ

PROSINCOVÁ NOC

Zima Něžná sněžná V prosinci

Spící svědci Během noci

nikdo neopustil dům

Ráno slepé okno Chlad snad

jako v psinci

Ptáme se kdo zametl dvůr

JANA MATERNOVÁ-BURČÍKOVÁ

VŠECHNO NEBO NIC

Chcete vyprávěnku o sportu? Proč ne. Povím vám ji rád. Ale vám se nebude líbit, myslím. Najde se snad někdo, kdo by poslouchal stárnoucího, zanedbaného, zklamaného chlápka a přitom kejval hlavou, jako že jo? Že má pochopení? Nesmysl. V půlce by mě dotyčný dobrovolník přerušil. Řekl by mi něco jako: „Za všechno si můžeš sám. Co tady skřehotáš? Pokoušíš se vzbudit lítost? Jsi normálně idiot, co si sám dělá do kalhot a pak se v tom válí. Nestojíš ani za kůrku chleba, chudáku!“ A šel by si svou cestou.

Tuhle jsem byl zase na jednom z těch příšerných sezeních, kde se scházej pijani, aby se navzájem štváli. Jeden týpek tam začal o sportu. Že bychom se do toho měli pustit. Že prej to pomáhá. Měl štěstí, že neseděl zrovna poblíž. Asi bych mu skočil po krku. Vůbec nevěděl, o čem mluví. Sport totiž může zavést do pekel. Nekecám. Nějaký ty řečičky o zdraví, dobrý náladě, super partě, prodlouženým životě... ať si všichni chytráci strčej za klobouk. Já znám totiž pravdu o sportu. Já jo.

Sport je regulérní droga jako všechny ostatní. Akorát, že ji pořád nešoupli na seznam. Jsou totiž podělaný strachy. Přišli by o všechny velký prachy, který se kolem sportu točej. Slušný lidi by si drželi odstup. Obchoďáky natlučený drahýma ptákovinama pro sportovce by mohly zavřít vrata. Co teprve zápasy, na který se prodávaj předražený lístky, aby si totální nespportovci ve vedení klubů připsali další melouny! Podfuk na lidi je to. Celá ta věc „sport“ je podfuk. Taky jsem věřil tomu, že kdo nespportuje, brzy chcípne. Dal jsem do toho všechno. Teď chcípám v týhle díře jak poslední krysa. Říkám vám, dejte si bacha! Jestli teda nechcete svištět po parádní klouzačce dolů do hnoje. Je to sešup. Hotovej nášup adrenalinu. Atrakce, kterou si můžou dovolit jenom ti nejlepší. Byl jsem dost dobrý a tak jsem jel. Kdybych věděl, kam to vede, nechal bych to plavat. To mi věřte. Fakt, hodte na to bobek včas. Dejte na mě! Zkušenosti mám obstojný.

Byl jsem pyšnej. Miloval jsem Romanku za obě naše děti, miloval jsem malou Jolanku a Kubu. Potřeboval jsem jim bejt co platnej. Pustil jsem se do stavby. Namaloval jsem pro nás barák o sedmi pokojích se dvěma garážema. Měli jsme už každej svoje auto. Koupil jsem pozemek nad městem, protože tam stavěli ti, co na to měli. Hypotéka jednoduše dorovnal chybějící hotovost. Nebylo co řešit. Stavba se ale nečekaně protahovala. S tím i prodražovala. Romanka si doma začala stýskat:

„Seš pořád pryč. Děti tě už ani nepoznávají. Všechny peníze jdou do baráku. Nemůžu jít ani s kámoškama na kafe. Kdy už se konečně zmátóříme? Kdy začneme bydlet a zase žít?“

Miloval jsem ji. Proto jsem jí rozuměl. Zatím jsme jenom sjížděli shora dolů, místo abychom se stěhovali na vrchol kopce. Žádný dovolený. Skončily i společné sedánky před sportovními zápasy v televizi. Svíral mě strach, že svým slibům a vlastním představám nedostojím. Co jsem mohl dělat? Moje příjmy byly pořád stejný. Romaniny se smrskly na rodičovskou almužnu. Faktury za materiál a stavební práce se vršily na stole. Jak jsem tak vzpomínal na klidný časy, dostal jsem nápad. Proč to nezkusit? Proč si nevsadit? Romana by v tom jistě byla lepší než já, ale chtěl jsem to dokázat sám. Vyhrát balík peněz. Dostat nás z tý nejhorší bryndy.

Poprvý se zadařilo. Jenže jako na potvoru jsem nevsadil zrovna takovou sumu, aby byl zisk v našem rozpočtu aspoň trošku znát. Byl to pro mě ale důkaz, že by to mohlo fungovat. První výhra proto putovala zpátky do sázkový kanceláře. Ještě jsem k ní něco přidal. Aby se to vyplatilo. Vyšlo to i podruhé. To už byla slušná sumička. Trochu jsem si s ní pohrál, protože elektrikáři na baráku začali vyhrožovat platebníma termínama. Vyhověl jsem jim a ještě jsem jim velkoryse přicmrndnul pár táců navíc. Na pivo. Aby z toho života taky něco měli. S druhou půlkou jsem nijak neotálel. „Ať se prašulky otáčejí,“ říkal jsem si, když jsem zkoumal sestavy finálových zápasů. Nedalo to příliš přemýšlení. Vítěz mohl být jenom jeden. Další výhra už měla pěkný počet nul. Po instalátérech přišla na řadu Romanka. Pozval jsem ji do Egypta. Ta koukala! „Žádný otázky, nebo zůstaneme u Mácháče,“ varoval jsem ji předem, ještě než otevřela obálku s poukazy.

V Egyptě jsem si dal nucenou pauzu. Na poli sportu mi ale nic neušlo. Romana byla ráda, že jsme se aspoň na chvíli vrátili do starejch časů. Vysedávala se mnou před satelitním vysíláním, zatímco děti vrněly po cachtání v moři. Šíleně jsem se těšil domů. Nemohl jsem se dočkat, až zase nacpu peněženku. Na dovolený jsem si dopředu vytipoval největší tutovky. Všechny mi pak vyšly. Stával se ze mě boháč. Vybral jsem do baráku ten nejdražší nábytek, koupelnu jsem vybavil královsky. Šetřit jsem fakt nemusel. Vždyť zejtra tam zajdu zas. Jak jsem mohl být tak blbej, že jsem na to nepřišel dřív? Co nevidět jsme se měli stěhovat do novýho.

Přišla první prohra. Bylo to půl mega, co jsem projel, ale nerozhodilo mě to. „No co, každej den hold slunce nesvíti. Však to z nich zase dostanu,“ přesvědčoval jsem sám sebe, aby mě snad neúspěch nechtěl mrzet.

Po půl mega mi uletěl celej melounek. To už mě našvalo. Hlavně mi docházely zdroje na účtu. Musel jsem se něčeho zbavit, abych mohl zase nastartovat ten skvěle rozjetej mercedes. Prodal jsem Romančino auto. Stejně moc často nevyjížděla. Říkala, že se s dětmi bojí řídit. Vysvětlil jsem jí to tak, že jí chci dopřát mnohem lepší fáro, než měla. Že si to zaslouží. Fakt jsem věřil, že za pár dalších otáček ho bude mít. Přestalo se mi ale úplně dařit. Vyhrál jsem už jenom jednou. Prohrával jsem každej den. Všechny prachy byly pryč. Neměli jsme z čeho platit hypotéku. Vzali nám barák, ve kterým jsme vůbec nestihli bydlet. Pak se přidaly

dluhy na elektřině. Zůstali jsme bez proudu. To se mnou Romana ještě byla. Půjčili jsme si od známých a spláchni to. V bytě jsme tak mohli zůstat. Jinak ale na nic nebylo. Ani na mlíko pro malýho. Romana pořád bulela. To se ještě dalo vydržet. Horší bylo její škemrání, abych přestal se sázením. Hučela do mě až do noci. Furt a furt. Nedalo se to poslouchat. Nedalo se na ni ani koukat. Oči měla věčně rudý jak králík a klepala se jak nějaká chudinka, co nezvládá život. Byl jsem už tak vynervovanej ze shánění peněz na další sázky, že jsem na ni jednou vyjel: „Vypadni! Seš totálně k ničemu! V ničem mi nepomáháš. Akorát tady fňukáš. Živím tě a ty si mi ještě dovoluješ něco kázat. Vypadni!“ Napráhl jsem ruku... Neuholdil jsem. To ne. Taková sketa já nejsem.

Odešla ještě ten den. S jednou taškou a oběma děckama. Neptal jsem se, kam chce jít. Měl jsem jiný starosti. Neměl jsem na zítřejší tip. Byl zaručenej! Potřeboval jsem peníze! Neměl jsem je kde vzít. Nikdo mi už půjčit nechtěl. Nikomu jsem totiž nic nevracel. Vidím vás, jak se teď ušklíbáte. Pro vás asi jasná záležitost, co? Když na něco nemáte, tak se na to jednoduše vyprdnete. No, to já jsem právě nemohl. Nepřežil bych to. Zabilo by mě to. Bylo ve mně strašně silný nutkání. Co kdyby to právě vyšlo a já zrovna neměl v ruce vsazenou tiket? Vyrval bych si vnitřnosti z těla! Tak by to bylo nesnesitelný. Nesměl jsem to dopustit. Jediná možnost, jak se tak příšerný situaci vyhnout, byla sehnat střelivo a vsadit.

Všechno, co šlo prodat, už ale bylo prodaný. V našem starým bytě zůstala jenom kuchyňská linka, která tam byla, už když jsme se nastěhovali, vana, umyvadlo a záchod. Spal jsem na dekách na zemi. Romana si odnesla i nějaký nádobí a fotky ze zdí. Neměl jsem už vůbec po čem sáhnout.

Zešlél jsem natolik, že jsem se rozjel za vlastními rodiči. Napovídal jsem jim báchorky o tom, jak moc toužím překvapit Romanu, protože ji k smrti miluju. Že by mi moc pomohli, kdyby mě založili, abych jí mohl pořídít lepší auták. Mělo to přece bejt i pro bezpečnost dětí! To zabralo. Táta se se mnou ještě chvíli bavil o značce. Pak už jenom upřesnil: „Tak kolik by sis tak představoval? Můžeme to jet do banky hned vybrat, ať tě nezdržujou nějaký zdlouhavý převody. No, řekni si!“

Máma ještě dodala na vysvětlenou, i když to teda vůbec nebylo nutný: „Konečně sis přišel taky o něco říct. Nikdy jste od nás nic nechtěli. Jsem moc ráda, že pro tebe můžeme s tatínkem něco udělat. Já vím, ty seš hodně šikovnej kluk. Dokážeš tolik vydělat! Tak dobře si s Romankou žijete! Jakkak se vám daří stavba? Vůbec o ní nemluvíš.“

Zataktizoval jsem. Otočil jsem hlavu nejdřív k tátovi, protože na jeho otázku existovala odpověď. Doufal jsem, že máma zatím zapomene na svou řeč a přidá se k problému nás dvou.

„Sto? Tati mohl bys mi půjčit sto tisíc?“

„Prosím tě, kde to žiješ, synu? Jakej auták dneska pořídíš za sto tisíc? V nějaký ojetině se naše vnoučata snad vozit nebudou. Dám ti tři sta a sežeň pořádnou

káru. Je ti doufám jasný, že je to půjčka bezúročná a bez lhůty splatnosti. Až bude, bude. Ty peníze jsme šetřili tak jako tak pro vás. Copak my s maminkou ještě potřebujeme?“

Táta mluvil o třech stech tácech, jako kdyby mi dával na žvejkačku. Do šrajtofle založil svou kreditku, sáhnul po bundě na věšáku a vyjeli jsme spolu do města. Ještě štěstí, že byla středa. Banky měly otevřeno o něco dýl. Když jsem se s rodiči loučil, táta mi sevřel rameno a pronesl:

„Jsem rád, Marku, že se o Romanku tak dobře staráš. Vychoval jsem bezva chlapa. To se pozná. Brzy nám je všechny přivez! Děti jsme neviděli snad dobrej rok. My s maminkou už tyhle dálky neuřídíme. Dost často si stejská.“

Ucedil jsem něco, jako že „uvidíme“. Ráchal jsem se v pěknějch sračkách. Měl jsem tátu rád a teď tohle. Lhal jsem mu z očí do očí. Bylo mi na blití. Kdyby to nebyla moje poslední možnost, otočil bych se na patě. Zdrhnul bych bez obálky naditý dvoutisícovkama. Děsně moc jsem ale věřil, že zejtra se to zvrtně. Že vyhraju zase balík. Že ho ještě rozmnožím. Že si pak dojedu pro Romanu, Jolanku a Kubu. Že zase budeme mít zpátky to, co tak neuvěřitelně rychle zmizelo.

Na druhej den jsem se propadl do pekel. Můj zaručeněj tip na důležitěj zápas NHL nevyšel. Nechápu, co se mohlo stát. Někdo to tam podělal. Někdo to musel děsně podělat! Nějakej hráč musel bejt zhulenej, nebo co, jinak by to můj tým nemohl tak projet, jak to projel. Neměl jsem zase nic. Do příští vejplaty mi zbejvalo pár stovek. Koupil jsem si první flašinku, abych zapil smutek. Ani jsem netušil, jak to pomůže. Ještě ten večer jsem šel pro další. Pak už jsem byl naloženej v lihu furt. Potřeboval jsem utýct tý hrůze. Nemyslet. Hlavně nemyslet. Vodka mi vypínala mozek, abych zapomněl na sázení, na ženu, na děti, na podvedenýho tátu, na prázdněj byt...

Chvilku jsem se vozil na parádní horský dráze, která končila tobogánem. To když jsem dostal padáka z práce. Od tý doby už žádná jízda. Neplatil jsem nájem. Musel jsem z našeho bytu, kde jsme žili ještě jako rodina. Teď jsem na ubytovně, kde to děsivě smrdí a teče tu jen ledová voda.

Nechci takhle zůstat. Chtěl bych se zase vyšvihnout nahoru. Vždyť nám to s Romankou nejdřív docela pěkně šlo. Byl jsem za ní, ale přibouchla přede mnou dveře. Nebyl jsem zrovna střízlivej. Zahlídl jsem malýho, jak za ní přebíhal z pokoje do pokoje. Bulel jsem celou zpáteční cestu. Bulím ještě teď, když si na tu scénu vzpomenu. Je to můj kluk. Je celej po mně a já ho nesmím vidět. Nenechám to tak. Rozejdu se s flašinkama. Najdu si nějakou slušně placenou práci. Pak zaskočím za Romankou znova, aby viděla, o jakýho chlápka přichází. Dám se do cajku. Dostanu ji zpátky. Jsem přece táta našich dětí! Bude ráda. Jasně, že bude ráda.

V pondělí si jdu pro dávky na další měsíc. Stavím se hned ve fitku a koupím si permici. Budu makat, budu zase dobrej. Vypotím ty alkoholový jedy. Žádný námítky, žádný protesty.

Sport mě dostane z toho, kam mě sám dostal. Došlápnu si na něj.

(Povídka z knihy VYPRÁVĚNKY O SPORTU, která vyšla v roce 2018 ve vydavatelství Skleněný můstek s. r. o. KARLOVY VARY

PUBLICISTIKA

Knižní veletrh Havlíčkův Brod 2018

Knižní veletrh v Havlíčkově Brodě patří dlouhodobě k neznámějším a nejnavštěvovanějším. Přispívá k tomu účast významných nakladatelů a široká nabídka knižních titulů, ale také doprovodný program, při němž se návštěvníci mohou setkat se zajímavými lidmi, zejména autory. Program v Havlíčkově Brodě není tak rozsáhlý jako v Praze, ale prostor kulturního domu, v němž se veletrh pořádá, je omezený a v posledních letech i saturovaný.

Hostům, trpícím některou z forem klaustrofobie, doporučuji páteční návštěvu. Proti sobotnímu výstavnímu dni lze lépe procházet mezi jednotlivými stánky, zatavit se u některých z nich a prohodit s vystavovateli pár slov. Z vlastní zkušenosti vím, že je možné dozvědět se od nich řadu zajímavých podrobností o právě vydávaných knihách. Sobota je náročnější, lidí je poněkud víc, tomu odpovídá i složení doprovodného programu, který se víc přibližuje většinovému vkusu. Jedním z tradičních „taháků“ je Zdeněk Svěrák, který na veletrh přijel v souvislosti s nedávno vydanou knihou Strážce nádrže.

Zastavme se ovšem u pátečního programu, který byl samozřejmě také zajímavý, i když měl podstatně menší návštěvnost. Nakladatelství RUNA vydalo pozoruhodný román Dixieland Pavao Pavličiće, chorvatského prozaika a významného literárního vědce. Profesor Pavličić se stal jedním z hostů veletrhu, a přestože mohl posluchačům sdělit hodně o vztahu české a chorvatské literatury, posluchačů nebylo mnoho.

Naopak hodně lidí mělo zájem o autorské čtení Jiřího Padevěta z jeho knihy Ostny a oprátky, která – podobně jako předchozí Poznámky k dějinám – obsahuje krátké povídky zasazené do dějinných souvislostí s překvapivou pointou. Autor prozradil, že své povídky píše „na první dobrou“ a ani je po sobě nečte. Můžeme to do jisté míry považovat za určitou spisovatelskou pózu, ale na některých textech to lze poznat.

Autorské čtení Michala Sýkory z knihy Pět mrtvých psů poskytlo prostor pro mnoho otázek, protože knižní série se vydala jiným směrem než její televizní zpracování. Bohužel i o tuto akci nebyl takový zájem, ale věřím, že sporé publikum bylo složeno z opravdových fanoušků tohoto autora.

Autorských čtení i besed s autory bylo na havlíčkobrodském veletrhu mnoho, ale chtěl bych vyzdvihnout jedno, které bylo podle mého názoru výjimečné. Michal Hvorecký měl předčítat ze své nové knihy Troll, inspirované jeho zájmem o informace a dezinformace. Pořad uváděla ředitelka veletrhu Markéta Hejkalová a rozhovor se brzy odchýlil od literatury ke stavu současné společnosti, který je na Slovensku i v Čechách velmi podobný. Postřehy Michala Hvoreckého byly však daleko zajímavější, než obsah knihy, který si může čtenář přečíst sám. Důležitým bodem bylo téma nezávislosti médií, zvláště aktuální v době, kdy z Lidových novin odešla řada žurnalistů právě kvůli nepřipustným zásahům majitele. Stejně jako na Slovensku i tato skupina novinářů založila za pomoci crowdfundingu nezávislou zpravodajskou platformu Deník N (www.denikn.cz).

Knižních veletrhů je v současné době mnoho, avšak tradice toho havlíčkobrodského zaručuje kvalitu a zajímavé vystavovatele. Pokud tam člověk jezdí pravidelně, je to jako vracet se mezi staré známé či přátele. Doufejme, že to tak zůstane.

Jiří Lojin

VZPOMÍNKA NA LITERÁRNÍ OSOBNOST

KAREL ČAPEK

Před 80 lety zemřel o Vánocích 1938 v Praze spisovatel Karel Čapek (1890–1938)

Světově známý český spisovatel Dr. Karel Čapek (* 9. 1. 1890 Malé Svatoňovice na Trutnovsku, † 25. 12. 1938 Praha), první předseda československého PEN-klubu (1925–1933), patří mezi nejvýznamnější a vůdčí osobnosti české meziválečné demokratické literatury. V listopadu 1935 se v norském tisku objevuje návrh, aby K. Čapkovi byla udělena Nobelova cena za literaturu a na podzim 1938 jedenáct francouzských spisovatelů na podnět L. Aragona vyzývá ostatní spisovatele Francie, aby žádali Nobelovu cenu za literaturu pro K. Čapka. Celkem dvakrát byl nominován na Nobelovu cenu za literaturu, pokaždé neúspěšně. Tento moderní všestranný umělec a literát se narodil před 128 lety 9. ledna 1890 v rodině důlního lékaře v Malých Svatoňovicích. A zemřel před 80 lety dne 25. prosince 1938 v Praze.

SVĚTOZNÁMÝ ČESKÝ SPISOVATEL, dramatik, novinář Karel Čapek (1890–1938). Kresba – Jiří Šlapák

Prozaik, žurnalista (Lidové noviny 1921–1938), dramatik, esejista, autor knih pro děti, cestopisů, překladatel z francouzštiny, literární, výtvarný a divadelní kritik, estetik, filozof, filmový libretista. Byl podporovatelem politiky Hradu, Masarykovy humanistické demokracie. – Jako velmi vzdělaný literát byl vedoucí osobností své generace vzešlé ze snah předválečné moderny. V beletrii byl významný zejména novým zhodnocením epičnosti a zábavnosti, demokratizací literárního jazyka, vytvářením noetické prózy, obohacením žánru utopické a detektivní literatury, vynalézavý pěstitel rozmanitých druhů žurnalistické beletrie. (Vl.Forst, 1985) – K. Čapek byl nejen všestranným spisovatelem, ale i umným kreslířem, amatérským fotografem, náruživým sběratelem. Zajímal se o exotickou etnickou hudbu. Dochovala se unikátní sbírka více než 450 gramofonových desek cizokrajných melodií, dalekých písní a divokých primitivních rytmtů. Shromáždil i na 115 katalogů gramofonových desek, které rodina v roce 1981 věnovala Náprstkovu muzeu. Po roce 1990 byly nahrávky zdigitalizovány a vydány na CD. Sbíral květiny, semena, koberce, knihy, zahradnické katalogy, učená botanická veledíla, poslední filozofické módy i pojednání o atomové fyzice atd. (I. Klíma, Karel Čapek, Čs. spisovatel 1965)

V jedné osobě byl též horlivým a poučeným botanikem (herbáře), pěstitelem alpinek, praktikujícím zahrádkářem, kynologem, milovníkem psů. Jeho pejsci Minda, Dášeňka, Iris, Blacke, Bijou, Bibi i kočka Pudlenka jsou známé z jeho knížek a fejetonů. Byl též citlivým ekologem a ochranářem přírody. Zajímal se od mládí o přírodovědecké obory. Měl solidní znalosti i z lékařství (a sám pocházel z rodiny důlního lékaře a s oblibou využíval právě postavy lékařů ke sdělení závažných poselství), fyziky (radioaktivita), chemie (ničivá třaskavina Krakatit), astronomie, meteorologie. Už od svého dětství se zajímal o entomologii, motýly i brouky, které sbíral, ale i o zkameněliny, drůzy křišťálu a polodrahokamů, stejně jako se od dětství věnoval filatelii, sbírání poštovních známek. Soustavně a bedlivě sledoval vědecký i technický pokrok a vývoj. Proslavil se nejen svými umělými roboty (RUR), kteréžto slovo zmezinárodnělo, inteligentními mloky, smrtelnou epidemií v Bílé nemoci atd. Měl velký smysl pro detail a výjimečnou nejen zvědavost, ale i pozorovací talent pro dění v životě i v přírodě.

Spisovatelka Marie Pujmanová ve svém článku **Sedmero mistrovských ctností Karla Čapka** (Kritický měsíčník, 1939, s. 43–44) uvádí: 1. *Zvědavost*. 2. *Spolehlivost očí*. 3. *Názornost*. 4. *Srozumitelnost*. 5. *Zdrženlivost*. 6. *Dokonalá znalost řemesla*. 7. *Obezřetnost v zacházení se čtenářem a divákem*.

Povšimněme si nyní lesnických a mysliveckých motivů v jeho pozoruhodných a bystrých cestopisech, které doprovázel vlastními kresbami. Tak v **Anglických listech (1924)** v kapitole Anglický park českému čtenáři sděluje: „*Stromy jsou snad to nejkrásnější v Anglii. Také ovšem louky a strážníci, ale hlavně stromy, krásně plecité, staré, rozložitě, volné, ctihodné a převeliké stromy...*” Dovojuje, že sedě pod

dubem křemelákem v Hampton Parku, pocítil v sobě „povážlivou náklonnost uznávat hodnotu starých věcí, vyšší poslání starých stromů, harmonickou košatost tradice a jakousi úctu ke všemu, co je dosti silné, aby se udrželo po věky.”

Zajímavě vypovídá o své návštěvě ZOO i do Richmond Parku, kde viděl stáda ochočených jelenů, které po paměti také nakreslil, stejně jako v knize **Výlet do Španěl (1930)** zasvěceně detailně popisuje španělské zahrady (Jardines) anebo býčí zápasy, neblaze proslulou španělskou Corridu doprovázenou skicami, náčrty brilantně zachycujícími pohyby býků i toreadorů. Poutavé jsou též popisy a výstižné kresby sadů olivovníků, fíkovníků, citroníků, palmových hájů apod. Nejvíce lesnických motivů i kreseb, skic lesů a stromů najdeme v nejrozsáhlejším Čapkově cestopisu **Cesta na sever (1936)** z Dánska, Norska a Švédska. Zde byl K. Čapek – zahradník především přitahován krásnou přírodou. Všiml si především lesů a zelených pastvin, skal a kamenů nejrůznějších tvarů, jezer a moří – moře studeného a šedého, fjordů a přístavů, rybářů a námořníků. *Švédskému pralesu věnoval nejen četné zkratkovité kresby, ale i samostatnou báseň. Výstižná je pak kapitola Švédský hvozd. Podle K. Čapka „severní les má do sebe ještě něco jiného, něco pravěkého a původního jako geologický útvar. Člověk by řekl, že jak to tu stojí a leží, vychrlila to v jednom geologickém okamžiku příroda, tak jako vychrlila žulu nebo nastlala křídou; a teď si, člověče, lámej kamínky nebo kácej dřívka!... Řekne se les; stojí na milionech pňů, ale je to jedna stěna, jedna hladina, jedna předlouhá zelená vlna valící se od polárního kruhu na tisíc kilometrů sem k jihu: jako by tam nahoře, na Severu! na Severu! byl bezedný tryskající pramen nesmrtelného života a řinul se dunícemi peřejí lesů, vodopádů lesů, slapy a proudy lesů, rozlitymi hladinami a tichými rameny lesů pořád dolů, na Jih, na Jih!...”* Vrcholem jeho zahrádkářského hobby je jeho **Zahradníkův rok (1929)**, soubor 26 vtipných fejetonů, doklad encyklopedických znalostí autora. Zahradkářství a pěstitelství je pro Čapka synonymem kladu. Se zahrádkou se laskal starý lékař v Krakatitu, trávil v ní chvíle oddechu horník Adam z První party, pozemské krásy a slasti představoval hrdinovi Obyčejného života.

V pohnuté době nastupujícího nacismu i fašismu nejen v Německu, ale i ve Španělsku Badajoz, hlavní město stejnojmenné španělské provincie u hranic s Portugalskem, bylo dobyto povstaleckým Frankovým vojskem po dlouhodobém dělostřeleckém odstřelování 17. srpna 1936. Město bylo zpusťošeno, mnoho set padlých a zabitých bylo spáleno na hranicích a půldruhého tisíce republikánských vojáků i civilistů bylo popraveno. Karel Čapek se tehdy projevil jako humanisticky smýšlející demokrat a v Lidových novinách mnohokrát varoval národ.

V den mnichovského diktátu 30. září 1938 podpisuje K. Čapek výzvu Obce čs. spisovatelů k svědomí světa a dává koncem září a začátkem října svůj automobil k dispozici. V listopadu a v prosinci 1938 bohužel vede pravicový tisk proti němu nactiutrhačnou kampaň. Posléze zklamán z mnichovského diktátu a zrady zá-

padních spojenců, prodělává od poloviny prosince chřipku, na Štědrý den 1938 propukne u něho oboustranný zápal plic. A na Narození Páně dne 25. prosince 1938 v 18.45 hodin ve svém pražském bytě umírá. Dne 26. prosince sochař Karel Dvořák snímá posmrtnou masku obličeje a pravé ruky. Rakev s ostatky je uložena v kapli krematoria v Praze-Strašnicích. Dne 29. prosince 1938 je rakev s jeho tělesnými ostatky vystavena v chrámu sv. Petra a Pavla na Vyšehradě. Jeho oblíbená píseň Zelení hájové zazní na jeho pohřbu 29. prosince 1938 na Vyšehradě, kde od 10.30 hodin slouží pontifikální mši opat strahovských premonstrátů Method Jan Zavoral, když Národní muzeum i Národní divadlo odmítly pozůstalým vypravit pohřeb, který se poté stává manifestací českého národa po tragickém Mnichovu. Slavnostním průvodem je nesena rakev ke hrobu na Vyšehradě. Za spisovatele a novináře mluví nad hrobem J. Hora, za divadelní obec M. Rutte, za filosofickou fakultu Univerzity Karlovy V. Lesný, za Lidové noviny E. Bass, za osobní přátele Ferdinád Peroutka, za hornickou delegaci z Kladenska a Slánska havíř Toncar. Karlova rakev je uložena do rodinného hrobu na Vyšehradě. Náhrobek je vytvořen podle návrhu bratra Josefa Čapka a architekta V. Kerharta. (M. Halík: Karel Čapek, Academia 1983).

PhDr. Jiří Uhlíř

LITERÁRNÍ SOUTĚŽE MLÁDEŽE V LANŠKROUNĚ.

Čas obyčejných věcí – Nikol Vondrová, 15 let

Když jsem byla malá, jezdívali jsme na návštěvu k prarodičům. Naproti krásné dřevěné chaloupce jako z pohádky stál stánek se zmrzlinou, celý růžový. Chodili jsme tam mlsat společně s dědou a babičkou a naším pejskem Punťou, který měl černé flíčky jako obláčky. Zmrzlina byla také tak nadýchaná – vanilková, ovocná, čokoládová a borůvková. Ještě teď cítím její chuť na jazyku. Babička nám často vyprávěla o svém dětství. Když byly hodné děti, jejich maminka je brala do stejného stánku se zmrzlinou, jako teď vodí babička nás. Nejraději měla babička vanilkovou stejně jako já, ale děda měl rád ovocnou. Babička říkala, že původně měl stánek červenou, modrou a bílou barvu, protože v roce 1918 vzniklo ČSR, ale to babička nebyla ještě na světě, vyprávěla jí to zase její maminka, s kterou chodívala také na zmrzlinu. Když byla moje babička velká, tak natírali barvou žlutou jako zářivé sluníčko. Zmrzlina tam byla ale pořád stejně dobrá. Jednoho dne se ale majitelé rozhodli, že se stánek přebarví znovu jako nový začátek všeho, na růžovou barvu, která vypadá jako cukrová vata, kterou si dáváme na pouti. Vždycky když jedeme znovu k prarodičům, tak se stavíme do růžového stánku

na naši oblíbenou vanilkovou zmrzlinu. Je pořád stejně dobrá jako v dobách, kdy jsem byla malá. Vzpomínám, jak jsme tam chodili s babičkou, dědou a pejskem Puntou. Vždycky nám utíkal, ale když jsme dostali zmrzlinu do ruky, tak přiběhl a šel s námi a lísal se až do té doby, než jsme všichni zmrzlinu snědli. Od těch dob vím, že i obyčejné věci a zážitky jsou něco neobyčejného, když je prožíváte s lidmi, které máte rádi. A v místech, kam se rádi vracíte. Dýchá v nich krásná nostalgie.

*Zita Jurková, 11 let (1. místo
v poezii v I. Kategorii)*

Neměnil bych...

Neměnil bych krásu naší země České,
vždyť je u nás všechno hezké.

Neměnil bych naši krásnou zemi,
kde vždy dobře a hezky je mi.

Neměnil bych členy naší rodiny,
máme se rádi roky, dny i hodiny.

*Jan Chromec, 12 let (1. místo
v poezii v II. Kategorii)*

České století

Už TGM k nám jede
tenhle chlápek všechno svede.
Vyjednal nám vlastní stát
tak pojďme si ho užívat.
Než to začlo tak je konec
nám všem už odzvonil zvonec.
Hitler drancoval nám zemi
však jeho vojska už jsou poraženy.
Po válce zase rusáci
my bojovali o práci.
Všichni jsme se báli
jen na tajno se jim smáli.
Pak už přišlo povstání
na lepší časy svítání.
Československo už zase žije
dlouho si však neužije.
Slováci se odtrhli
moc si však nepomohli.
Nagano je jen naše
z Rusů zbyla smutná kaše.
A tak ho dnes slavíme
všem o něm vyprávíme.
To je naše století
roky stále poletí.

Neměnila bych – Adéla Nekvindová, 16 let

Jsem taková obyčejná dívka. Je mi 16 let, bydlím v Lanškrouně a chodím na místní gymnázium. Vedu vlastně docela spokojený život a snažím se všechno brát optimisticky. Je ale pravda, že bych neměnila?

Narodila jsem se ve 21. století, takže dobu minulou znám jen z televize, různých filmů, dokumentů a knížek. Kdyby byla možnost vrátit se do minulosti nebo naopak navštívit budoucnost, měnila bych? Vlastně ani nevím. Občas mám pocit, že do této doby nepatřím. Nejvíc se mi líbí filmy a písničky, které jsou jen o něco málo mladší než moji rodiče. Moje vlasy mě vůbec neposlouchají a možná by se líp přizpůsobily šíleným účesům z 80. let. Ale nebudu lhát, bez moderních technologií bych se obešla jen těžko. A v budoucnosti bych, myslím si, byla úplně ztracená. Takže dobu bych neměnila. Každopádně, nějaký malý výlet časem by se mi líbil.

Když už jsme u toho času, měnila bych svůj věk? Můj věk, stejně jako věk všech lidí na světě, se mění každý rok, takže nejspíš ne. Ale když se nad tím zamyslím o něco víc, každou chvíli bych chtěla být jinak stará. Někdy chci být znovu malá holčička, za kterou všechno řeší rodiče a ona si celé dny jen bezstarostně hraje. Někdy se zase toužím stát dospělou ženou, která už má všechna studia za sebou, skvělého muže, úžasné děti a práci, do které jí nevadí vstávat. Pak si ale uvědomím, že jsem právě ve věku, který je přesně uprostřed. Už nejsem dítě, ale ještě ani dospělá. A to je na tom to krásné. Každý den se vidím s kamarádkami, se kterými si můžu povídat celé hodiny a stejně mi to nestačí. Stále se učím nové věci, i když si občas myslím, že už toho vím dost. Můžu dělat téměř cokoliv, od hraní si s dětmi po vaření oběda. Proto bych svůj věk (i když se už příští rok změni) právě teď nevyměnila za nic na světě.

A vlastně všechno ve svém životě. Neměnila bych.

OHLASY A RECENZE

Z NOVÝCH KNIH

S pravidelnými podzimními Dny poezie v Broumově je spojeno jméno všestranné Věry Kopecké. Ty letošní se prezentují bilingvními sborníky **BAREVNÁ ARCHA SLOV** (vyd. Kopecká, 203 str.) a **BRÁNA SVĚTŮ** (Kopecká, 121 str.) s poutavými barevnými fotografiemi. Hodnotit sborníky je ošidné, jsou proudem, v němž plují pevná plavidla, nadějně čluny i vratké vory. Ze členů Střediska jmenujme Kopeckou, Líbalovou, Matysíkovou, Novotnou, Wienerovou, Šindlerovou a Zeleného. Ze zahraniční se samostatnými výbory v překladech V. K. představily Birute Jonuškaite sbírkou **SVĚTLA NOCI** (125 str.) a Marie Mistrioti sbírkou **A NÁVRAT MŮJ** (41 str.) K vidění světa B. J. můžeme mít výhrady, je to však

básnířka každým coulem, její verše vyrůstají z úrodné půdy a dozrávají do plných květů. Zdrženlivější M. M. hledá //odvrácenou stranu věcí// a nachází //tvrdohlavý půlnoční vítr//, její poezie se ubírá nám důvěrně známým a blízkým kolejištěm.

Jsou publikace skromné a milé, potěší laskavým charakterem rodinných kronik. Platí to o knížce Milana a Květy Richterových **SNÍŽEK A TI DRUZÍ** (vytiskl Grantis, 77 str., 2018) s řadou laskavých veršů a pestrými dokumentárními fotografiemi. Pozoruhodný je příběh poštolek hnízdících na balkóně, který známe z médií.

Příběhy a vyprávění nás provázejí za každé situace a na každém našem kroku, napsal Antonín Šlechta čapkovsky v úvodu knihy Sedm pádů smrti (2013). Stanožil tak základní stavební kámen své tvorby, vyhraněně soustředěně na všední dny, z nichž každý může být svátkem. V knize **PTALA SE MNE NA ŠTĚSTÍ** (Kmen, 136 str., 2018, il. Stanislav Špelda) jsou středem zájmu převážně prostí lidé, často přežívající na okraji společnosti. Autor netají, že píše o Úpici, ale mnohé jeho postavy známe, neboť lidské příběhy si jsou nápadně podobné. Také bereme za vlastní, že *raději se svíčkou nad knihou, než na tribuně s rukama na prsou*. Velkou předností knihy je jazyk. Jadrná čeština, oproštěná od cizojazyčných výrazů a zkomolenin, které někteří autoři přebírají, aniž by se pokoušeli nahradit je adekvátními českými názvy. Škodí sami sobě, řadu čtenářů taková praxe odrazuje. Vzpomenul jsem Karla Čapka. Před sto lety byla čeština zamořena německými prvky, slovenština navíc maďarskými. Tehdejší spisovatelé s nimi vedli dlouholetý a úspěšný boj, obohatili český slovník vhodnými českými názvy, které se vžily. Předkové z literárního světa by si zasluhovali následovníky. Škodova kniha mě přiměla k něčemu, co se mi už dlouho nestalo. Sotva jsem dospěl na poslední stránku, hned jsem se k některým povídkám vrátil. Neboť jsem četl o lidech, které běžně potkáváme, o příbězích, které v rozličných modifikacích prožíváme.

Obsáhlý temný román Marcellý Marboe **MAMI, ZABILA JSEM ... ANEB PŘÍLIŠ MNOHO LÁSKY** s podtitulem Naše absurdní realita (nakl. Beskydy, 264 str., 2018) o zlu, v němž dobro jen nesměle vystrkuje růžky, potvrzuje autorčinu zralost, schopnost plastického vrstvení děje. Platí to především o elegické hrdince, první dámě románu o deziluzích současného rozpolčeného multikulturního světa. Je to příběh o často omílaných záležitostech, mnohých strádáních a nerovnoprávnosti žen. Slyšíme různé statistické údaje, jenže statistika je pravdivý souhrn nepravdivých údajů nebo nepravdivý souhrn pravdivých údajů. Podstata nerovnoprávnosti vyrůstá z jiného podhoubí, táhne se románem jako jedovatá nit. Každé náboženství je úzkoprsou skupinovou obsesivní neurózou, to stanovil již Freud, podloženou podvědomým strachem a požadavkem slepé poslušnosti. Veškeré rozhodování spočívá v mužských rukou. Slyšíme úvahy o hrozbě terorismu, podstata je však opomíjena. Současné války, počínaje občanskou válkou v bývalé Jugoslávii, jsou většinou válkami náboženskými. Tak jsme zase u (ne)rovnoprávnosti žen. Stává se, že kdykoli žena přejde do oblasti s odlišnou

kulturní a náboženskou iniciativou, dočká se zklamání, které přehluší výhody materiálního zaopatření. MM neopomenula Shakespearův výrok *jak vyčerpávající je být mužem*, mužského hrdinu obdařila zvrácenou arogancí a primitivismem zároveň. Vyprávění pojala jako příběh ženy, která se nechala obloudit, ale našla dostatek sil uniknout ze světa prospěchářství a násilí, vrátit se k tradičním, obecně respektovaným hodnotám. Zároveň je varováním. Není to kniha, která čtenáře naladí do přívětiva, ale jistě v nich zanechá hlubokou stopu.

František Uher

NÁVRAT Z VÁLKY

Války vždy tragicky zasáhnou do života lidí. Zatímco se mocní ohánějí slovem „národ“, záměrně zapomínají na jednotlivce. Iva Tajovská se nechala inspirovat příběhem jedné rodiny postižené první světovou válkou, a její nový román **Od-pust, že jsem se vrátil** čtenáře zavádí do období velkých změn, které vyústily ve vznik Československa.

Děj románu se odehrává na Chrudimsku, blízko Pardubic, jež jsou autorčiným rodištěm. Místo děje je však pro samotný příběh nepodstatné, protože podobný by se mohl odehrát kdekoli v Československu, či dokonce ve kterékoliv zemi, zatažené do bojů první světové války.

Vojenský navrátilce učitel Vojta se těší, že po skončení války bude jeho rodina žít tak jako předtím. Doma však nalézá jen svého chromého otce a ženu Aničku, mladší syn podlehl epidemii chřipky a starší je nezvěstný, nevrátil se z bojiště. To je výchozí situace románu, která autorce dává možnost postavit proti sobě nejen mužský a ženský svět, ale také mnoho dalších protikladů, jež se za války a po ní extrémně vyhroutily.

Vojta se na konci bojů přidal k českým legiím, protože pro něj jako vzdělanec znamenala šance na vytvoření samostatného státu ideu, za niž stojí zemřít. Z dnešního pohledu, zvláště když slavíme sté výročí založení Československa, to vypadá jako jednoduchá volba. Boj za vlastní zemi lze vnímat jako čestnou službu. Vojta to tak vnímá, mužský pohled je trochu zjednodušený a přímočarý. Proto není schopný – alespoň zpočátku – pochopit postoj své manželky, která boj v legiích vidí mnohem komplexněji. Pro ni jako ženu je prioritní ochrana rodiny. Proto, když položí na jednu misku vah ideály a na druhou rodinu, je výsledek jednoznačný. Navíc si pokládá otázku, proti komu Vojta vlastně bojoval, když se postavil na druhou stranu barikády?

Iva Tajovská své postavy podrobuje pečlivému psychologickému zkoumání, zejména Anna se jeví zdánlivě jako komplikovaná žena, ve skutečnosti jsou její postoje zcela přirozené a pochopitelné, i když pořád bereme v potaz Vojtovy názory i grandiózní projekt nazvaný Československo. Ona musela přežít v době, kdy byl její muž na frontě, ona musela pracovat na statku, když její tchán nebyl

už takové dřiny schopný. Musela se smířit se synovou smrtí. To z ní zformovalo jinou ženu, ženu, která má právo na svůj vlastní názor.

Autorka však nestaví Vojtu do světla nezodpovědného hazardéra, dobrodruha, nemyslíciho na rodinu, nesnaží se ani relativizovat význam založení Československa tím, že by proti němu stavěla životy padlých a neštěstí jejich pozůstalých. Vojtovy názory nepatří „hloupým mužským“. Dvojice, kterou autorka ve svém románu čtenáři předkládá, patří k tehdy běžnému modelu rodiny, muž – lovec a bojovník, žena – ochránkyně domácího krbu. Tyto dvě role se zcela přirozeně střetávají a jejich průsečíky hrozí konfliktem.

Román **Odpust', že jsem se vrátil** vyniká především silným a pravdivým příběhem, který plasticky vykresluje převratnou dobu. Neopírá se primárně o dobové reálie, ty jsou zmiňovány jen mimochodem, většinou v dialozích. Nicméně právě to, že jsou historické události zrcadleny prostřednictvím lidí, kteří v nich žijí, a ne vypravěčem, působí přirozeně a čtenář tato fakta přijímá jako nedílnou součást postav.

Psychologie je silnou stránkou textů Ivy Tajovské a i když její knihy nejsou příliš veselé, zaujmou, vtáhnou do děje a čtenáři nedělá problém postavám porozumět, i když se s jejich názory nemohou identifikovat. Dokážou však pochopit jejich část pravdy, učít se kompromisu. Knihy jako **Odpust', že jsem se vrátil** zůstanou sice v obrovském množství vydávaných knih poněkud nenápadné, ale čtenáři, kteří se rozhodnou si ji přečíst, rozhodně litovat nebudou. Posílí to v nich přesvědčení o výborné kvalitě české literatury.

Jiří Lojín (Zveřejněno na www.vaseliteratura.cz)

Zamyšlení nad knihou Marcelly Marboe Mami, zabila jsem ... aneb příliš mnoho lásky

Řada čtenářů upřednostňuje knihy, které pobaví. Sice uvítají, když se z nich dozvědí něco nového, ale především potřebují alespoň na krátký čas odvést pozornost od každodenních starostí. Obvykle nechtějí, aby je kniha zatížila, znepokojila a zasáhla tak, že ji nemohou dostat z hlavy. Pro tyto čtenáře románový příběh *Mami, zabila jsem ... aneb příliš mnoho lásky* není. Proč? Protože je v něm mnoho otazníků. Tak neodbytných, že snad není stránka, která by nenutila přemýšlet. Domýšlet. A v souladu s vnitřním nastavením a v kombinaci s vlastními zkušenostmi nepřiměla k hledání odpovědí.

Otazníky jsou nabaleny na silný příběh. Tak naléhavý a strhující, že není možné se od něj odpoutat. Dočtení poslední stránky a zaklapnutí knížky nevyvolá povznesený úsměv. Čtenář není povzbuzen. Je obohacen. A znejistěn. Protože otazníky se nepřestávají vznášet ve vzduchu stejně tak, jako nejspíš i nad autorkou, která nepoučuje, ale zamýšlí se nad tím, co v současnosti znehodnocuje životy

jednotlivců, ale především co může fatálním způsobem ovlivnit životy našich potomků. Jsou varování. – A kéž by i výzvou pro ty, kteří mají rozhodovací moc. Pro politiky se schopností dohlédnout za své volební období. A navzdory tomu, že zkušenosti bývají obvykle nepřenositelné, i pro jednotlivce. Kéž by byly počátkem vzpoury proti poddajnosti většiny utíkající do přesvědčení, že některé události se prostě stát musí nebo že na ně nemají žádný vliv.

Zatím poslední kniha Marcelly Marboe je hluboce niterný a upřímný příběh. Ale především, je to pozoruhodné dílo moudré, statečné autorky, která se nepodbízí a čtenáře nehledí po srsti.

V posledním čase se opakovaně objevilo povzdechnutí, že na knižním trhu topícím se v povrchnosti chybí závažný, kvalitní, společenský román. Už nechybí.

Iva Tajovská

OZVĚNY V SOVÍCH HORÁCH

Dvojjazyčná sbírka básní, spíše básnická skladba dvou rozdílných autorů, dvou rozdílných pojetí. Emocionálně nabitá obrazy hor a pocitů na pouti drsnou skalní krajinou. Přečetla jsem ji několikrát, hledala jsem, čím mě okouzila při prvním čtení.

Věra Kopecká hledá a prožívá různé podoby lásky (nadšení, rozchody, ztráty, vzpomínky) přetrvávající jako skály, zakleté dívky v době květu i v čase mrazu a sněhu. Verši... a po nás zůstal při cestě kamínek a touha být a dávat jako slunce jako déšť... přidává ke skalám svůj kamínek lásky. V náručí skal se otvírá duše člověka. Inspiruje básnířku k laskavému pohledu na zrady, rozchody a smutky, malinko je zalije Skácelovými Smuténkami.

Antoni Matuszkiewicz prochází krajinou Velké Sovy jako životem. Dýchá jejím dechem, hledá počátky stvoření, počátky růstu skal. Zázrak stvoření a života. Taky zánik lidského díla, pomíjivost každodenního dění. Úsilí člověka něco zanechat a zároveň vědět, že není možné toho dosáhnout. Těžko vybrat charakteristický verš pro můj názor, mé chápání jeho básní v tomto díle. Snad: ...zrcadlo bytí nebe v sobě samo a nic už nikde za ním... Stojí za přečtení, lépe řečeno čtení těch veršů, naplněných myšlenkami o zázraku zvaném život.

Obě části sbírky jsou si po umělecké stránce rovné, ačkoli je každá jiná.

Olga Novotná

KNIHA S OTEVŘENÝM KONCEM

Kdybych měl rozhodnout, jestli je autor této knihy básník nebo prozaik, hlasoval bych pro básníka. I když se mi takzvané básně v próze přičítají jako všechno, co není ryba, ani rak.

Takže je to kniha povídek? Jistě, ale povídek podšitých poezií, podšitých schválně nedbale, aby poezie – nepřekonatelná čarodějka – se protlačila na povrch mezi povolujícími stehy.

Příznávám se, že autora neznám, a tak ani nemůžu tvrdit, že do českého literárního světa teprve touto knihou vstupuje talent, jakých máme méně než nic.

Tak to má být: autor i čtenář jsou okouzleni příběhem i jazykem, přičemž je vše potřebné ke kouzlení na svém místě nejen včas, ale na vteřinu přesně. Vyžaduje-li příběh archaická slova, jsou okamžitě pohotově, stejně jako slova z nejlidovější mluvy nesmlouvavě vstupují do děje tam, kde by zrádný ohled na jemnocit zbořil stavbu.

Každá povídka je mistrovská svým způsobem – jedna připomene Franze Kafku (Zřekl Jsem se svého stavu), jiná Hrabala nebo Haška – ale to jen z nepovinné redaktorské povinnosti uvádím vzdálený rodokmen, neboť autor nic a nikoho nenapodobuje.

Čtenář jen může litovat, že se nedozví, jak to dopadne s elektrikářem a rockerem Hruškou, dyzajnérkou Evelínou a jejím čtyřletým cvrčkem ze závěrečné povídky. Přibude v Trutnově jedna spokojená rodinka? Nepřibude?

Co víc si spisovatel může přát, než že jím ze tmy vykresané postavy žijí i za poslední stránkou.

Karel Sýs: doslov k povídkám Antonína Šlechty „Ptala se mne na štěstí“

ZAZNAMENÁVÁME A KOMENTUJEME

JUBILEA ČLENŮ 2019

Jaroslav Jonáš	11. 2.
Iva Tajovská	27. 2.
Marta Urbanová	28. 2.
Milan Báča	7. 4.
Pavel Pešát	23. 4.
Josef Kouba	23. 5.

NOVÉ KNIHY ČLENŮ

- Jana Maternová – Burčíková – **VYPRÁVĚNKY O SPORTU** – 20 povídek nejen pro sportovce. Vydal SKLENĚNÝ MŮSTEK s. r. o. Karlovy Vary. (Str. 254, 2018).
- Jindřich Tošner, Patrick Marek – **NEJISTÉ VZTAHY** – Kniha fotografií a poezie. Vydalo nakladatelství Medexart, s. r. o. 2018 v pevné vazbě, str. 172.

- **BRÁNA SVĚTŮ** – Sborník. Vydala V. Kopecká, která je současně editorkou a autorkou barevného foto. (Str. 121, 2018).
- **BAREVNÁ ARCHA SLOV** – sborník českých, slovenských a polských básníků. Vydala V. Kopecká, která je současně editorkou a autorkou foto. (Str. 203, 2018).
- Marcella Marboe – **MAMI, ZABILA JSEM ... Aneb příliš mnoho lásky** – román ze současnosti plné absurdní reality. Vydalo nakladatelství Beskydy. Ilustroval Jiří Hrabinec. (Str. 261, 2018).
- Květa a Milan Richterovi – **SNÍŽEK A TI DRUZÍ** – Básně Milana Richtera, doprovázené rodinnými fotografiemi. Vytiskla společnost Grantis v Ústí nad Orlicí. (Str. 77, 2018).
- J. Bednářová, E. Černošová, M. Dušek, J. Faltus, V. Franc, A. Hubálková, V. Kopecká, J. Kouba, A. Kulakovská, J. Lojín, L. Macháček, M. Marboe, J. Maternová, L. Matysíková, O. Novotná, M. Richter, M. Skačáni, L. Šindlerová, F. Uher, M. Urbanová, L. Zelený – **DVACET JEDNA VÝCHODOČESKÝCH AUTORŮ O ZVÍŘATECH A LIDECH**. Sborník Východočeského střediska spisovatelů. (202 str. 2018).

OCENĚNÍ

Básník **Jindřich Tošner** obdržel Mobilovo uznání v 10. Ročníku Mobilovy ceny za básnickou sbírku Šach králem. Blahopřejeme.

BLAHOPŘÁNÍ LADISLAVU MUŠKOVÍ

15. září se v knihovně v Ústí nad Labem uskutečnilo slavnostní setkání Klubu spisovatelů

a autorské čtení devadesátiletého spisovatele Ladislava Mušky. Po odzpívání árie z Jakobína samotným oslavencem došlo na sborník prací Severočeského klubu nazvaný **SLUNCE V HODINÁCH**, jehož je Ladislav Muška dlouholetým předsedou. Je rodákem ze Semil, žije v Ústí nad Labem, kde v minulosti režíroval opery a zpíval ve státním divadle. Poslední jeho kniha *Divotvorce* je již třicátá česká. Netají, že má rozepsané další tři tituly. Je třeba podotknout, že několikrát byl hostem našeho Kruhu. Přejeme mu svězest a elán i do dalších let.

VÝZVA PRO MLADÉ BÁSNÍKY

Obecně prospěšná společnost JANUA, společnost Aleše Balcárka a Literární klub Pegas Mělník společně vyhlásují soutěž „O cenu Aleše Balcárka k 180. Výročí narození českého a moravského buditele. Mohou se zúčastnit všichni neprofesionální básníci z celé české republiky. Soutěží se ve dvou kategoriích. Mládež do 18 let – dospělí přes osmnáct. Pošlete dvě básně ve třech vyhotoveních, strojem

nebo čitelným rukopisem, na téma „Básník a jeho vlast“. Připojit lístek se jménem, kategorií v níž soutěží, datum narození, adresu bydliště, přidat ofrankovanou obálku se zpáteční adresou pro posláni pozvánky na slavnostní vyhlášení výsledků.

Soutěž je anonymní, básně nepodepisujte. Příspěvky zasílejte od 1. ledna 2019 do 31. května 2019 na adresu: Literární klub PEGAS. Českobratrská 2800, 276 01 Mělník.

LITERÁTI NA TRATI.

Literární skupina ČZS FISAIC vyhláší již šestý ročník železniční knižní antologie, která je příležitostí pro všechny autory, kterým je námětem prostředí kolejí, vlaků a cestování. Vyjdou dvě knihy: „Vlak plný prózy“ a „Vlak plný poezie“. Uvítáme ukázky z knih, články, poezii i prózu, pohádky, povídky, kresby či fotografie. Přidat se může každý.

Podmínky: Uzávěrka přijímání příspěvků je 31. března 2019. Text zaslat v elektronické podobě (psaný na PC v běžném textovém editoru – ne v pdf). Délka: próza maximálně 11. tisíc znaků včetně mezer. Poezie: maximálně 5. stránek po 33 řádcích. K textu dodat jednu stránku o autorovi a foto. Zasláním textů autor souhlasí s jejich zveřejněním bez nároku na honorář. Další informace na: frantisek.tylsar@seznam.cz – nebo na telefonu 776 582 331.

14. VÝCHODOČESKÝ UMĚLECKÝ MARATON 2018

Záběr předsednictva a Eriky Duškové, která čte text Milana Duška

SLAVNOSTNÍ ZAHÁJENÍ

Pátek 5. 10. 2018 v sále Jana Kašpara v Pardubicích.

Více než 30 přítomných si vyslechlo první hudební vložku studenta konzervatoře v Pardubicích violoncellisty Filipa Ruffera a poté se ujala slova předsedkyně SVČS Mgr. Eva Černošová. Přivítala vzácného hosta Mgr. Hanu Štěpánovou, krajskou radní, jež má na starosti kulturu, a všechny, co na setkání přijeli. Rovněž poděkovala Haně Cihlové za organizační zajištění shromáždění.

Paní Hana Štěpánová pohovořila o situaci v oblasti kultury, poděkovala Středisku v čele s Evou Černošovou za nezištné pořádání besed se čtenáři s důrazem na mládež. Popřála členům Střediska další úspěchy v literární práci a slíbila veškerou možnou pomoc. Lze konstatovat, že své sliby plní, finančně podpořila i náš letošní sborník O zvířatech a lidech.

Po hudební vložce druhého studenta pardubické konzervatoře kytaristy Samuela Weinfurtera došlo na čtení ukázek z nových knih jubilentů. Text Milana Duška z knihy „Minulosti neutečeš“ přečetla Erika Dušková. Povídku „Boty z dalekých krajů“ z připravované knihy si přečetl Jan Stejskal.

V závěru Eva Černošová prohlásila 14. Umělecký maraton za zahájený a dala prostor k volné zábavě účastníkům setkání.

PŘELOUČ.

18. října 15. hod. v Občanské Záložně v Přelouči se uskutečnila tradiční akce Východočeského střediska spisovatelů. V rámci slavnostního zahájení byli uvítáni naši významní hosté paní Bc. Irena Burešová, starostka města Přelouče a naše hostitelka. Ing. Michaela Matoušková, starostka obce Řečany nad Labem a sponzorka Sborníku Střediska, Anna Kulakovská, soukromá podnikatelka a sponzorka.

Dále zástupci Klubu literatury faktu: PhDr. Jana Vrzalová, předsedkyně KALF, nositelka mezinárodní ceny E. E. Kische, Roman Cílek, místopředseda KALF, autor desítek knih literatury faktu, detektivních a kriminálních případů, řady scénářů, rozhlasových her a námětů k filmům, nositel bezpočtu ocenění, Saša Haurerová – dlouholetá členka výboru KALF.

V úvodu programu Věra Kopecká představila zahraniční hosty 19. Dnů poezie v Broumově: paní Birute Jonuškaite z Litvy, Marii Mistrioti z Řecka, pana Kazi-

Jan Stejskal při čtení povídky

mierze Burnata z Polska a pana Miroslava Kapustu ze Slovenska. Každý z nich přednesl báseň ve svém mateřském jazyku, Věra Kopecká je přednesla přeložené do češtiny.

Věra Kopecká se zahraničními hosty Dnů poezie Broumov

Po ukázkách z nového románu Marcelly Marboe (četla sama autorka a Anna Kučerová), o vydané knize promluvila Eva Černošová. Závěrem pronesla pár vřelých slov Michaela Matoušková a slavnostně knihu pokřtila.

FOTO ZE KŘTU KNIHY MARCELLY MARBOE

Do třetice přišel na řadu sborník 21 východočeských autorů o zvířatech a lidech. Nejprve k jeho obsahu promluvil jeho editor Jiří Hrabinec a poté z něho četly ukázky Eva Černošová a Anna Kučerová.

SPOLEČNÉ FOTO AUTORŮ SBORNÍKU

PŘIPOMENUTÍ DALŠÍCH AKCÍ

- **4. 10. proběhl Literární podvečer v Městské knihovně v Týništi nad Orlicí.** Pozvání přijala Eva Černošová, předsedkyně Východočeského střediska spisovatelů. Četla ze svého posledního románu *Vypravěčka*, dále básnířka a prozaička hovořila o své dosavadní tvorbě a odpovídala na otázky z publika. Beseda, kterou vedl Pavel Pešát, se vydařila.
- **V pardubickém Divadle 29** se v úterý 16. října představili tři autoři, jejichž tvorbu vydalo Vespero s. r. o. Pardubice v edici *Polabští básníci* – Petr Váňa, Vít Klouček a členka SVČS Monika Hojná.

Moniky Hojné z Divadla 29

- Venku tancoval vítr s listím padajícím ze stromů a v **Městské knihovně OPOČNO** četli ve středu 17. října svoji poezii a prózu Monika Hojná a Lukáš Trejbal. Na saxofon je doprovázel svou hudební autorskou tvorbou Ivo Hrudka.

FOTO z OPOČNA

BROUMOV DNY POEZIE

účastníci DNŮ POEZIE V Broumově

19. dny poezie se uskutečnily ve dnech 19.–21. 10. 2018 v Broumově a Křinicích za podpory Královéhradeckého kraje, města Broumov, Vzdělávacího a kulturního centra Klášter Broumov a obce Křinice. Fyzicky se 19. dnů poezie zúčastnilo 48

autorů – 24 z Čech, 17 z Polska, 5 ze Slovenska, 1 autorka z Litvy a 1 z Řecka. Ve sborníku přihlášených autorů bylo zastoupeno 70 básníků, někteří se omluvili ze zdravotních či rodinných důvodů, polští autoři z důvodu probíhajících voleb.

Před vlastním oficiálním zahájením festivalu 19. 10. se ve dnech 17.–19. 10. uskutečnily besedy v knihovnách a ve školách, kterých se zúčastnili ti nejlepší a nejvýznamnější básníci – hosté festivalu. 17. 10. od 17 hodin proběhla beseda s ukázkami z tvorby a vernisáží mé výstavy fotografií v knihovně v Broumově, které se zúčastnili autoři Birute Jonuškaite, Marie Mistrioti, Miroslav Kapusta a já. Přítomna byla vedoucí knihovny paní Mgr. Marta Lelková, knihovník Miloš Hromádka a několik čtenářů. Následující den si autoři – Marie Mistrioti, Birute Jonuškaite, Miroslav Kapusta a Kazimierz Burnat z Wrocławu – prohlédli Polici nad Metují a Nové Město nad Metují a v 15 hodin jsem je představila v Přelouči na setkání Střediska východočeských spisovatelů. V 17 hodin jsme se společně představili na autorském večeru ve Studijní a vědecké knihovně v Hradci Králové. 19. 10. jsme měli dvě souběžné besedy se studenty vyššího gymnázia v Broumově (sestava autorů byla rozšířena o Vladimíra Petroviče a Beatu Kuracinovou-Vargovou ze Slovenska a polského autora Antoni Matuszkiewiczze. Od 10 hodin jsme uspořádali setkání s dětmi 5. tříd na ZŠ hradební, jehož se zúčastnili slovenští básníci, autoři poezie pro děti (Kuracinová, Kapusta) spolu se mnou a od 11 hodin ve Frezkovém sále kláštera jsem představila všechny již výše jmenované básníky žákům 9. tříd ZŠ Masarykova, ZŠ Hradební a nižšího gymnázia. Setkání se žáky a studenty se již stala tradicí a jsou dobře přijímána jak učiteli, tak studenty a žáky škol.

Od 13. hodiny 19. 10. začali přijíždět autoři, probíhala prezence, při níž každý účastník obdržel sborník a knihu Birute Jonuškaite vydanou polsko-česky, účastníci z Čech a Slovenska a případní polští zájemci také sbírku Marie Mistrioti vydanou česky. V klášteře, kromě hlavního sálu, je menší vedlejší sál, kde si mohli autoři odložit, posadit se a při občerstvení pohovořit, navázat první kontakt, zakoupit knížky. Do 17 hodin měli také čas na prohlídku kláštera, návštěvu města a knihovny. V 17 hodin začal hlavní pořad, v němž se všichni přítomní básníci prezentovali jednou básní. Pořad byl přístupný veřejnosti.

Po ukončení pořadu jsme se přesunuli do Křinic, kde se po ubytování účastníků a večeri konaly v přednáškovém sále tvůrčí dílny. Cílem první bylo navázání kontaktů s novými lidmi při práci s cizím textem. Druhá se věnovala tvorbě básně inspirované fotografií – každý z účastníků si vybral jednu z fotografií stromů a napsal báseň touto fotografií inspirovanou.

20. 10. od 9 hodin byla přednáška Dušana Spáčila z Obce spisovatelů na téma mezijazyky a mezislovjanština. Na ni navázaly ukázky překladů a v další části krátká ukázka tvorby D. Spáčila – poezie z cest a další tvůrčí dílna s názvem Poezie na cestách, s možností rozmanité interpretace tohoto názvu. Po obědě

a krátké procházce po okolí se představili autoři, kteří nebyli přítomni na zahájení, následující blok byl věnován prezentaci zahraniční hostů festivalu – účastníků besed na školách a také představení nových knih přítomných autorů. Účastníky odpoledního programu přišla pozdravit starostka obce Křínice Libuše Rosová. Po večeri měli zúčastnění autoři příležitost pohovořit o akcích, které sami organizují. Po deváté hodině následovala neformální zábava.

21. 10. v 10 hodin byl festival zakončen. Autoři byli vyzváni, aby do konce roku zaslali práce z dílen s příslibem vytvoření další společné antologie.

Na přípravě a průběhu 19. dnů poezie se podíleli především autoři z Broumova, ale i někteří další přátelé. K realizaci a naplnění programu přispěla velkou měrou dotace Královéhradeckého kraje, města Broumov, Vzdělávacího centra kláštera Broumov, svou vstřícností vedení obce Křínice a svým aktivním přístupem všichni autoři.

19. Dny poezie splnily plánovaný program, zejména v působnosti na mládež mají stále větší význam a úspěch. Dalším důležitým prvkem letošních Dnů poezie byla větší účast nováčků a mladších autorů, kteří se velice dobře věnovali do kolektivu básníků, kteří přijíždějí na Broumovsko pravidelně. Daří se překonávat jazykové bariery, rozvíjet kulturu psaného i mluveného projevu, úroveň básní a vzájemnou spolupráci.

Věra Kopecká

V klášteře s mládeží

OBSAH

V. Smejkal: Ilustrace Rapsodie	1
--------------------------------------	---

Blahopřání redakce jubilantům:

Z. Jirásek: Pády, Memento, Když se zamiluje starý muž	2
J. Jonáš: Jak jsem se nestal basistou	3
M. Vodička: Moře mě volá, Jeden s květinou	4
I. Tajovská: Polední tma nad městem	5

Literární část

Š. Saadouni: Cizí život	9
M. Drahoš: Přelud	13
J. Lojín: Psi	13
J. Tošner: Udělej mně to, Múzy bývají nahé, Nemusím najít dveře ven, Pravda je drahá	18
A. Šlechta: Doktor všechno srovná	18
L. Šindlerová: ještěrky chleba nežerou, vzkaz	22
M. Dušek: Nevšední podvečer	22
M. Urbanová: Štědrovečerní – V rámci blahopřání k jubileu	25
F. Uher: Tmou, Dlouhá prosincová noc, Zimní podvečer	30
J. Maternová-Burčíková: Všechno nebo nic	31

Publicistika

J. Lojín: Knižní veletrh v Havlíčkově Brodě 2018	35
--	----

Vzpomínka na literární osobnost

J. Uhlíř: Karel Čapek	36
-----------------------------	----

Ukázky z literární soutěže mládeže v Lanškrouně

N. Vondrová: Čas obyčejných věcí	39
Z. Jurková: Neměnil bych	40
J. Chromec: České století	40
A. Nekvindová: Neměnila bych	41

Ohlasy a recenze

F. Uher: Z nových knih	41
J. Lojín: Návrat z války	43
I. Tajovská: Zamyšlení nad knihou Marcelly Marboe	44
O. Novotná: Ozvěny v Sovích horách	45
K. Sýs: Příběh s otevřeným koncem	45

Zaznamenáváme a komentujeme

Kulatá jubilea členů v roce 2019	46
Nové knihy členů	46

Ocenění	47
Výzva pro mladé básníky	47
Blahopřání devadesátiletému Ladislavu Muškovi	47
Literáti na trati	48
14. východočeský umělecký maraton – slavnostní zahájení	48
Přelouč	49
Připomenutí dalších akcí (Pokračování zpráv z maratonu bude v č. 55 – 2019)	51

Fotografie: Míla Dušek, Karel Tajovský

KRUH, bulletin Střediska východočeských spisovatelů

Ročník XIV. – číslo 54 – prosinec 2018

Odpovědní redaktori: Milan Dušek, Jiří Faltus, František Uher, Věra Kopecká,
Jiří Lojín

Obálka: Jiří Hrabinec, Míla Dušek

Vytiskl: OFTIS s. r. o. v Ústí nad Orlicí

Příspěvky do Kruhu 55 zasílejte:

Milan Dušek – Helvíkovice 104, 564 01 Žamberk (próza)

e-mail: spisovatel@milandusek.cz

Jiří Faltus – Zborovská 221, 563 01 Lanškroun (poezie)

e-mail: faltus.jiri@centrum.cz

Jiří Lojín – Svinčany 36, 535 01 Přelouč (Publicistika)

e-mail: vasil.pes@seznam.cz

Elektronicky ve WORDU (v text. Editoru) velikost písma 12, písmo Times New Roman.

Uzávěrka příspěvků pro č. 55: Druhá polovina března 2019. Bude včas upřesněno.

Zveřejněné práce nejsou upravovány bez dohody s autorem.

Pardubice

Číslo vyšlo z předplatného členů Střediska a městských knihoven, které bulletin odebírají a s přispěním vydavatelství OFTIS v Ústí nad Orlicí.

